

Toelatingsorganisatie
Kwaliteitsborging Bouw

TloKB Jaarverslag 2025

Van wet naar resultaat

Missie TloKB

‘De TloKB ziet toe op het stelsel van kwaliteitsborging van bouwwerken, bouwproducten en werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties. Eigenaren en gebruikers krijgen zo bouwwerken die veiliger, gezonder, duurzamer, bruikbaar en toegankelijker zijn.’

Visie TloKB

‘De TloKB speelt een publieke sleutelrol in de verbetering van de bouwkwaliteit. De TloKB laat toetsmethoden toe en ziet toe op het juiste gebruik van deze methoden in de bouwpraktijk. Zo kan iedereen vertrouwen op de kwaliteit van bouwwerken, bouwproducten en werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties.’

Inhoud

Aanbevelingen aan de minister van VRO	4	6	Bedrijfsvoering	32
Voorwoord	6	6.1	Werk aan uitvoering	32
1 Van wet naar resultaat	7	6.2	Duurzaamheid	32
1.1 Bouwen binnen KB-stelsel	7	6.3	(Duurzaam) inkopen	32
1.2 Instrumentaanbieders en kwaliteitsborgers in 2025	9	6.4	Financiën en tarieven	33
1.3 EKV voor industrieel bouwen binnen KB-stelsel	15	6.5	Informatievoorziening en ICT	34
1.4 Opvallende zaken CO-stelsel	17	6.6	Communicatie	34
2 TloKB in 2025	19	6.7	Organisatie, personeel en huisvesting	35
3 Toetsing en toelating	22	7 Bestuur TloKB	37	
3.1 Toelaten van kwaliteitsborgingsinstrumenten voor het bouwen	22	7.1	Beleidsregels en besluiten	38
3.2 Aanwijzen van BRL's en CI's voor EKV's	22	7.2	Woo-verzoeken en klachten	38
3.3 Aanwijzen van schema's en CI's voor CO-certificaten	23	7.3	Raad van Advies	38
4 Registers	24	7.4	Werkbezoeken bestuur	39
4.1 Register instrumenten kwaliteitsborging	24	7.5	Bijeenkomsten en publiciteit	40
4.2 Register kwaliteitsverklaringen	24	7.6	Samenwerking Raad voor Accreditatie	41
4.3 Register gasverbrandingsinstallaties	25	7.7	Netwerken	41
5 Toezicht en handhaving	26	7.8	Governance BZK/VRO-TloKB en verantwoording	42
5.1 KB-stelsel	26	7.9	Ontwikkelingen in taaktoewijzing TloKB	42
5.2 EKV-stelsel	28	7.10	Stand van de uitvoering	43
5.3 CO-stelsel	29	7.11	Integriteitsbeleid	43
		7.12	Wet normering topinkomens	43
			TloKB-tijdlijn	44

Aanbevelingen aan de minister van VRO

Dit jaarverslag geeft voor de eerste keer een beeld op welke manier het stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel) bijdraagt aan de verbetering van bouw-kwaliteit. Deze eerste waarnemingen laten alleen nog geen ontwikkelingen zien en die zijn ook nog niet genoeg voor een concluderende evaluatie.

Wel ziet de TloKB dat het KB-stelsel werkt en resultaat oplevert. Kwaliteitsborging levert een substantiële bijdrage aan de bereikte bouwkwaliteit. Er is zeker nog aan bouw-kwaliteit te winnen als alle deelnemers van het stelsel de regels beter naleven. Hierin pakt ook de TloKB haar rol met toezicht. Qua opzet staat het KB-stelsel open voor een diversiteit aan toegelaten KB-instrumenten. Die gewenste diversiteit moet wel leiden tot een uniforme bouwkwaliteit.

Niettemin doet de TloKB in dit jaarverslag een vijftal aanbevelingen aan de minister van VRO. Hiermee wil ze zowel de effectiviteit van het KB-stelsel verbeteren als die van de andere stelsels waarin de TloKB een publieke sleutelrol speelt en gaat spelen.

EKV-stelsel

1. Draag zorg voor een sluitende informatieketen van bouwmelding tot en met ingebruikname zonder verklaring.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) regelt dat bevoegd gezag een bouwmelding ontvangt met vermelding van de verbonden kwaliteitsborger. De TloKB en instrument-aanbieders krijgen die melding vanuit de kwaliteitsborger. Dat is gevoelig voor vergis-singen, fouten en soms fraude. Directe doormelding vanuit het DSO voorkomt dat het werk van een kwaliteitsborger zich onttrekt aan het zicht van de instrumentaanbieder en de TloKB (zie 1.1). Per 1 januari 2027 is voorzien dat bevoegd gezag een ingebruikname kan regelen met een maatwerkvoorschrift in het geval de kwaliteitsborger geen verkla-ring afgeeft. Om een goede werking van het KB-stelsel te beoordelen, is het nodig dat de landelijke informatievoorziening op één punt het proces volledig administreert. Zo valt te zien of een bouwmelding uiteindelijk heeft geleid tot een verklaring, of tot een maatwerkvoorschrift. (zie 1.2.1).

EKV-stelsel

2. Behoud afdoende toezicht en kwaliteitsborging na typegoedkeuring met een erkende kwaliteitsverklaring (EKV) voor industrieel bouwen.

De versnelling in de bouwopgave kan goed samengaan met kwaliteitsborging door een effectief samenspel tussen het EKV- en het KB-stelsel. De TloKB acht het veelbelovend om de kwaliteitsborging efficiënter te maken door EKV's op grote schaal toe te passen. Een EKV maakt kwaliteitsborging niet geheel overbodig. Elke EKV vergt een vorm van toezicht en kwaliteitsborging om te toetsen of aan de toepassingsvoorwaarden van de betreffende EKV is voldaan. Het STOER-voornemen tot afschaffen van de bouwmel-dingsplicht bij typegoedkeuring met een EKV doorkruist dit (zie 1.3).

CO-stelsel

3. Onderzoek de specifieke veiligheidsrisico's van de hybride installatie van een warmtepomp met een cv-ketel op gas.

Steeds meer woningen in Nederland zijn verwarmd door een warmtepomp die onder-steuning krijgt van een cv-ketel op gas. De ambitie om deze hybride installatie te verplichten jaagt de groei verder aan. De TloKB raadt aan dat de invoering van een dergelijke verplichting samengaat met onderzoek naar specifieke veiligheidsrisico's. Koolmonoxide blijft ook bij deze moderne installaties een gevaar. De installatie vraagt om andere kennis van de installateur en zal door het beperkte gebruik van de cv-ketel ook minder frequent onderhoud nodig hebben. Zo kunnen risico's met koolmonoxide langer buiten beeld blijven (zie 1.4).

4. Bezie jaarlijks wat het risico is van het ontbreken van een periodieke onderhoudsplicht voor gasverbrandingsinstallaties.

De TloKB deed in haar jaarverslag 2024 de aanbeveling tot een periodieke onder-houdsplicht voor gasverbrandingsinstallaties. Hoewel de minister van VRO het belang van veilige installaties erkent, heeft zij de aanbeveling niet opgevolgd. Zij zag in de evaluatie van het CO-stelsel geen dringende aanleiding om periodiek onderhoud gene-riek te verplichten. Er bleek bijvoorbeeld niet dat de mate van onderhoud fors terugliep.

Wel blijft zij in samenwerking met de Nederlandse Brandwondenstichting en Brandweer Nederland periodiek onderhoud bevorderen met een jaarlijkse publieksvoorlichting (zie 1.4).

EPG-stelsel

5. Voorzie in het EPG-stelsel in wettelijke taaktoewijzing aan de TloKB van het publiek toezichthouderschap.

Reeds ruim voor de instelling van de TloKB in 2022 en later in het kader van Werken aan Uitvoering (WaU) dringt de TloKB bij het ministerie van BZK/VRO aan op wettelijke taaktoewijzing van haar huidige taken in mandaat in het EKV- en CO-stelsel. Vanzelfsprekend kan voortvarendheid een tijdelijke uitweg vragen om een taak in mandaat te beleggen. Het moet echter geen standaard worden. Voor een deelnemer aan het EKV-, CO- en EPG-stelsel moet het zonneklaar zijn in welke situatie hij zich met de minister moet verstaan of wanneer hij zich tot de TloKB moet richten. In de toets op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (HUF-toets) van het wijzigingsbesluit “Introductie toezicht op het stelsel van certificering voor het registreren van energieprestatie van woningen en gebouwen” wees de TloKB daar onder meer in het kader van uitvoerbaarheid op (zie 7.9).

Leeswijzer

Dit jaarverslag opent met hoofdstuk 1 met de meest in het oog springende resultaten in 2025 van de stelsels kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel), erkende kwaliteitsverklaringen (EKV-stelsel) en werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (CO-stelsel).

Hoofdstuk 2 geeft een korte introductie van de TloKB en de kengetallen voor het jaar 2025. In de volgende vijf hoofdstukken vindt u de werkzaamheden van de TloKB in 2025 meer uitgebreid beschreven. Het derde hoofdstuk doet verslag van de toelatings- en aanwijzingsactiviteiten van de TloKB. Het vierde hoofdstuk noemt de drie openbare TloKB-registers en de stand van zaken van de ontwikkeling daarin. Het vijfde hoofdstuk gaat in op de op de toezicht- en handhavingsactiviteiten. Het zesde hoofdstuk over de bedrijfsvoering van de TloKB vermeldt onder meer de in 2025 goedgekeurde TloKB-tarieven voor 2026. Het jaarverslag besluit met de activiteiten van het bestuur.

Voorwoord

Aan de hand van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen richt de Woningwet sinds 2022 het stelsel in voor kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel). 2024 was het eerste jaar dat het stelsel geldt voor nieuwbouw in wat heet gevolgklasse 1 (grondgebonden woningen en eenvoudige bouwwerken). 2025 is het eerste jaar dat voldoende basis biedt om een blik te werpen op het resultaat van kwaliteitsborging.

Als een wet meer en meer tot uitvoering komt en tot navolging leidt, gaat dat altijd gepaard met enige vorm en alle soorten van beroering. Wennen, leren, vertrouwen geven en krijgen, loslaten, vasthouden, de weg zoeken, onzekerheid. Die algemeenheid is voor de TloKB geen reden om haar ogen en oren hiervoor te sluiten. Ook niet als die beroering plaatsvindt vanuit de Eerste Kamer, die zich van oudsher liet gelden als een ruimte voor reflectie. Betrokkenheid op bouwkwaliteit kan immers energie geven. Wel is het uiteindelijk het resultaat in bouwkwaliteit dat telt. Het is zaak werkelijkheden los te laten als die geen grond meer hebben in de realiteit.

De TloKB-regiotours in 2024 en 2025 boden in het hele land ruim gelegenheid voor gesprek tussen alle deelnemers in het KB-stelsel. Hoewel de kennis over wat elke deelnemer te doen staat ook in 2025 nog wat terughoudt, bleek in 2025 al heel wat meer onderling vertrouwen. De TloKB leerde uit de regiotour dat zij aan vertrouwen kan winnen door heel transparant te zijn over onder handen werk waarover ze nog niet transparant kan zijn.

Dit jaarverslag presenteert de eerste resultaten van de bouwkwaliteit in het KB-stelsel. Deze resultaten laten zien dat kwaliteitsborging het vertrouwen waard is. De kwaliteitsborger draagt voor ruim een derde deel bij aan de gerealiseerde bouwkwaliteit. Tegelijkertijd past ook enige bescheidenheid. Het KB-stelsel gaat over nieuwbouw gevolgklasse 1 en die maakt in 2025 een klein zevende deel uit van de totale nieuwbouw. Verbouw valt nog steeds niet onder het KB-stelsel. De TloKB leerde uit de herstelwerkzaamheden tijdens een werkbezoek in Groningen hoe zeer de bijdrage van kwaliteitsborging kan zijn aan verbouw voor de opdrachtgever, de bouwer en de afnemer.

Het samenspel van het KB-stelsel met het stelsel van erkende kwaliteitsverklaringen (EKV-stelsel) komt met name voor industriële bouw nog maar mondjesmaat op gang. De TloKB ontving een advies hierover van haar Raad van Advies en dat is nog onderwerp van onderling gesprek.

De TloKB-aanbevelingen voor het stelsel van werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (CO-stelsel) krijgen geen daadwerkelijke opvolging of hebben die nog niet gekregen.

En dan ligt er een rol als publiek toezichthouder voor de TloKB in het verschiet binnen het stelsel van energieprestatie van gebouwen (EPG-stelsel). 2026 zal zicht bieden hoe de diverse regelingen en besluiten dit stelsel nader gaan inrichten.

Yvonne van Mastrigt
voorzitter TloKB

1 Van wet naar resultaat

2024 was het eerste jaar dat het stelsel Kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel) geldt voor nieuwbouwprojecten in gevolgklasse 1. De bouwmeldingen kwamen dat jaar pas laat op gang. Het stelsel kon daardoor zijn feitelijke werking nog niet tonen. In 2025 is het aantal gemelde projecten ruim verdubbeld, wat een aanzienlijk rijker beeld oplevert van bouwen onder kwaliteitsborging. Hoewel veruit de meeste projecten nog niet gereed zijn gemeld, laten de al afgeronde projecten en inspecties van de TloKB zien wat kwaliteitsborging betekent voor de bouwkwaliteit.

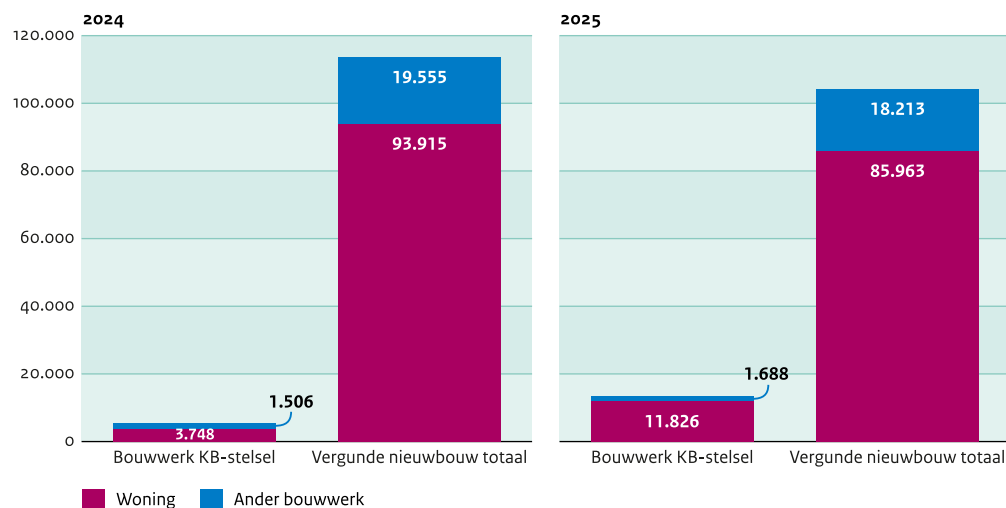
De eerste paragrafen van dit hoofdstuk brengen in beeld wat de wijziging van de Woningwet met de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen heeft teweeggebracht in 2025 als het gaat om bouwkwaliteit en kwaliteitsborging. De kwaliteitsborger levert een substantiële bijdrage aan de bouwkwaliteit. Tegelijkertijd onttrekken sommige gebreken zich nog aan zijn zicht. Van de instrumentaanbieder vraagt dit dat hij actiever toeziet op de effectiviteit van zijn instrument en op de werkwijze van de kwaliteitsborger.

Vervolgens zet dit hoofdstuk de stand van zaken neer als het gaat om hoe het stelsel van erkende kwaliteitsverklaringen (EKV-stelsel) bijdraagt aan industrieel bouwen binnen het KB-stelsel. Inzetten op modulaire bouw en erkende kwaliteitsverklaringen kan de kwaliteitsborging efficiënter maken en de doorlooptijd van een bouwproject verkorten. Het hoofdstuk eindigt met wat nu al te zeggen is over het stelsel voor werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (CO-stelsel) vooruitlopend op het Jaarlijks verslag 2025 dat de TloKB in juli 2026 uitbrengt.

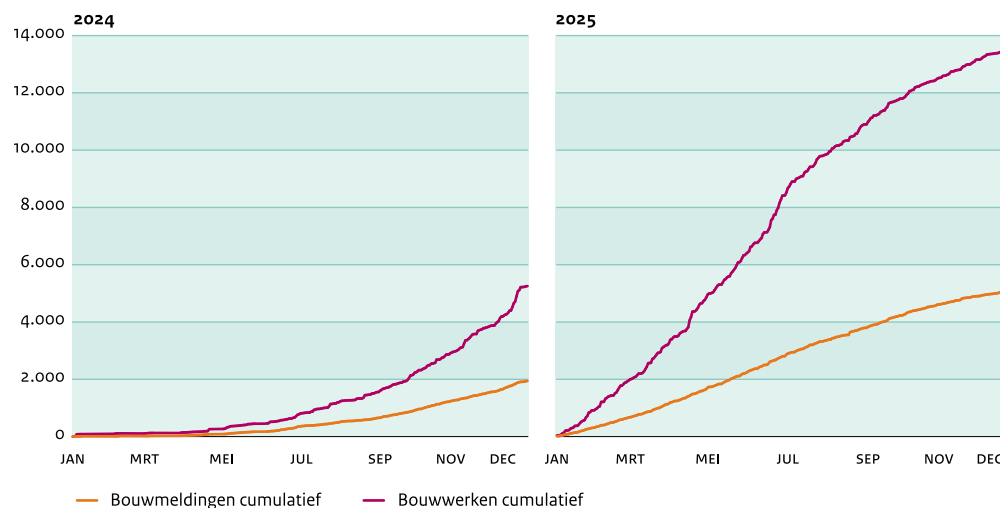
1.1 Bouwen binnen KB-stelsel

De jaarcijfers over de bouw binnen het KB-stelsel verdubbelen ruim van 2024 naar 2025. Het totaal aantal bouwmeldingen in 2025 is 5.126 projecten. Die projecten zijn samen goed voor 13.514 bouwwerken. Zie ook Figuur 1.1.

Ten opzichte van 2024 is het aantal projecten gestegen met 164% en het aantal bouwwerken met 157%. Met name de bouw van woningen onder kwaliteitsborging is hard

Figuur 1.1: Bouwmeldingen KB-stelsel in aantal bouwwerken en woningen als deel van totaal vergunde nieuwbouw (bron: CBS).

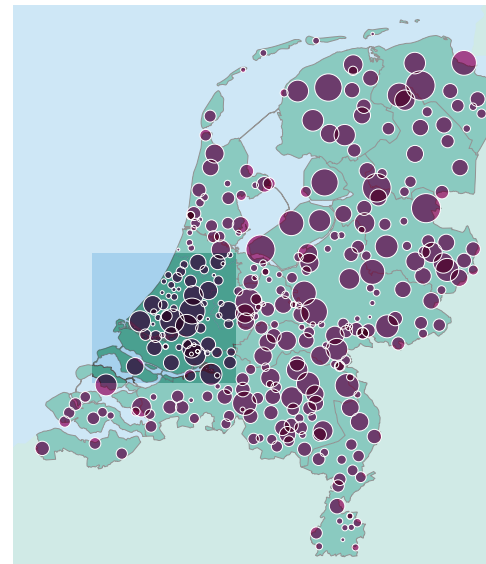

Figuur 1.2: Bouwmeldingen (cumulatief) in 2024 en 2025 in aantal projecten en bouwwerken

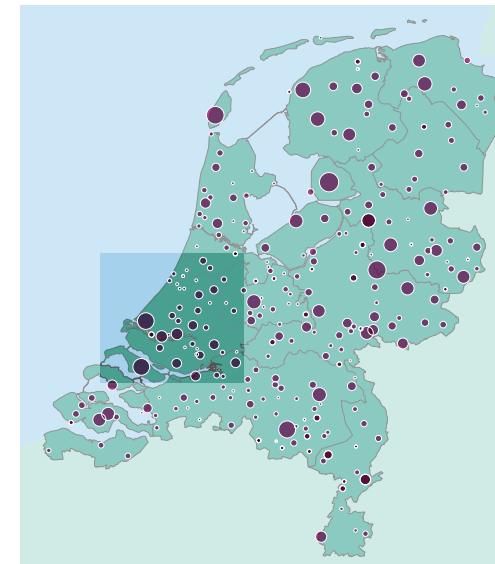
gestegen (+221%). Overigens maakt de bouw onder kwaliteitsborging beperkt deel uit van de totaal vergunde nieuwbouw (13%).

Figuur 1.2 laat de aangroei van het aantal bouwmeldingen zien in de loop van 2024 en in de loop van 2025. In mei 2025 waren er al evenveel bouwmeldingen gedaan als in heel 2024. Dat maakt 2025 meer geschikt voor een jaarbeeld.

Vrijwel iedere gemeente, 333 uit 342, heeft in 2025 een bouwmelding ontvangen. Figuur 1.3 geeft de spreiding over Nederland weer van de ruim 5000 in 2025 gemelde bouwprojecten gewogen met het aantal bouwwerken. Overigens ontvangt de TloKB de bouwmelding van de instrumentaanbieder, die op zijn beurt de bouwmelding heeft gekregen van de kwaliteitsborger. Van de VKBN en de VBWTN weet de TloKB dat dit gevoelig is voor vergissingen, fouten en soms fraude. De gemeente ontvangt de bouwmelding van de initiatiefnemer via het DSO. Directe doormelding vanuit het DSO voorkomt dat het werk van een kwaliteitsborger zich onttrekt aan het zicht van de instrumentaanbieder en de TloKB (zie ook TloKB-jaarverslag 2024).

Figuur 1.3: Projecten gemeld bij gemeenten in 2025 in aantal bouwwerken

Figuur 1.4: Projecten gereed gemeld met verklaring van de kwaliteitsborger bij gemeenten in 2025 in aantal bouwwerken

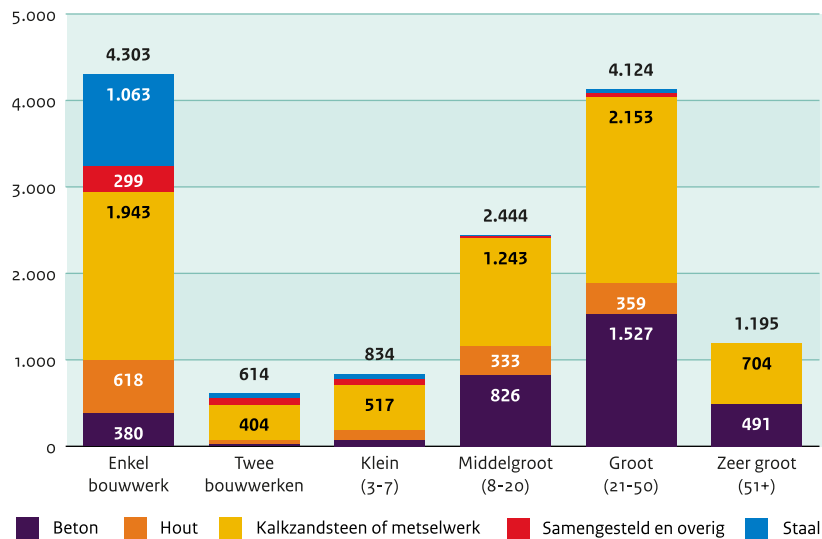
Aanbeveling

Draag zorg voor een sluitende informatieketen van de bouwmelding.

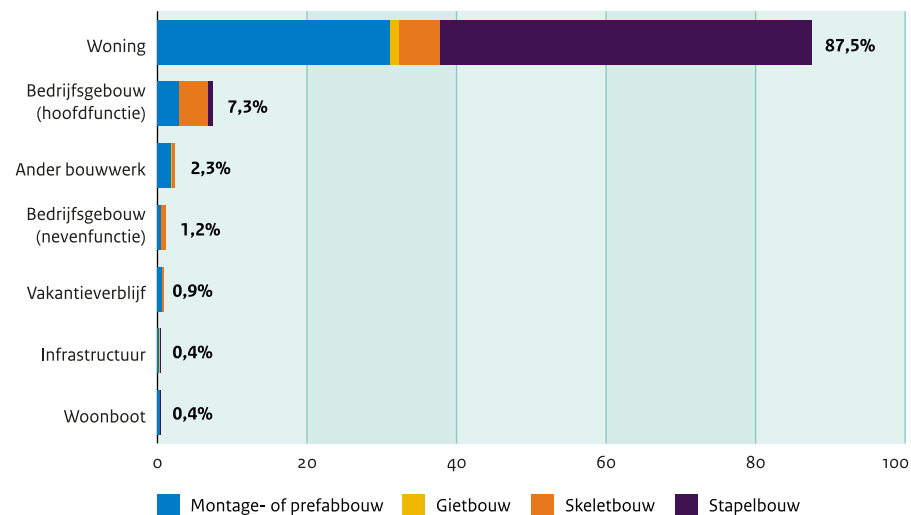

Figuur 1.4 geeft een beeld van de 1.171 projecten dat in 2025 met een verklaring gereed is gemeld. Dat aantal is lager dan het aantal bouwmeldingen, maar de spreiding vertoont wel gelijkenis.

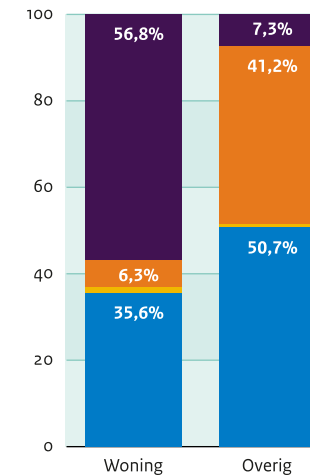
Het KB-stelsel bevindt zich nog duidelijk in een groeifase. Van de sinds de invoering van het KB-stelsel in 2024 aangemelde projecten is het grootste deel (79,8%) nog niet gereed gemeld. Het aantal bouwmeldingen en gereedmeldingen zullen voorlopig niet in evenwicht komen.

Figuur 1.5: Projectomvang van in 2025 gemelde projecten in aantal bouwwerken

Figuur 1.6: Soort bouwwerk van in 2025 gemelde projecten in aantal bouwwerken

Figuur 1.7: Bouwmethode van in 2025 gemelde projecten in aantal bouwwerken

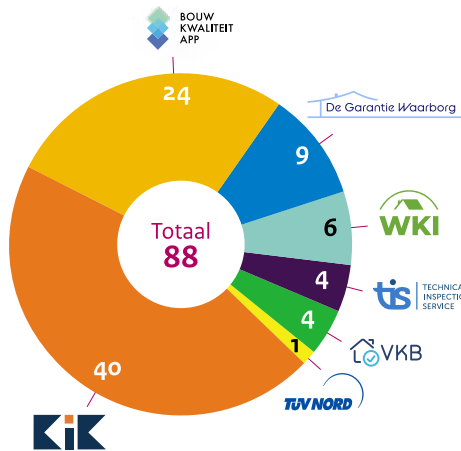
In 2025 gemelde projecten bestaan meestal (84,0% van alle projecten) uit een enkel bouwwerk. Bouwers realiseren dan ook het grootste deel (31,8%) van bouwwerken met de 4.303 projecten van een enkel bouwwerk, gevolgd door grote projecten met een omvang van 21 tot met 50 bouwwerken, samen goed voor 4.124 bouwwerken (30,5%). Zie ook figuur 1.5.

Kalkzandsteen of metselwerk is de meest gangbare hoofdconstructie in elke categorie projectomvang. Bouwers realiseren grotere projecten vrijwel exclusief met een constructie van beton, kalkzandsteen of metselwerk. Bij kleinere projecten is dit vaker hout of staal.

Figuur 1.6 laat zien dat alle bouwwerken gemeld in 2025 het grootste aandeel (87,5%) een woning is. Figuur 1.7 vergelijkt de bouwmethode voor woningen met overige bouwwerken. De toegepaste bouwmethode voor een woning is het vaakst stapelbouw (56,8%), gevolgd door montage- of prefab bouw (35,6%). Voor andere soorten bouwwerken is montage- of prefab bouw (50,7%) de meeste gekozen methode. Zie paragraaf 1.3 voor de ontwikkeling van 2024 naar 2025 van het aandeel industrieel bouwen in de woningbouw binnen het KB-stelsel.

1.2 Instrumentaanbieders en kwaliteitsborgers in 2025

In 2025 zijn er zeven toegelaten instrumenten voor kwaliteitsborging voor het bouwen. De zeven instrumentaanbieders hebben in totaal 71 kwaliteitsborgers geregistreerd staan met toestemming. Veertien van deze kwaliteitsborgers hebben van meerdere instrumentaanbieders toestemming om hun instrument te mogen toepassen. Bij elkaar hebben de instrumentaanbieders 88 keer toestemming verleend aan kwaliteitsborgers. Instrumentaanbieder TÜV NORD heeft besloten zijn instrument per 1 januari 2026 in te trekken. Kwaliteitsborger NANOC Inspecties heeft haar licentie voor het KOMO-instrument voor de Kwaliteitsborging (KiK) opgezegd en zich aangesloten bij BKapp, het instrument van Apexion. PlanGarant Nederland heeft haar licentie voor KiK opgezegd en de kwaliteitsborging voortgezet met de instrumenten Technical Inspection Services (TIS) en Instrument Verbeterde Kwaliteitsborging (VKB) waarvoor zij ook al eerder toestemming had.

Figuur 1.8: Aantal geregistreerde toestemmingen verleend aan een kwaliteitsborger per KB-instrument in 2025

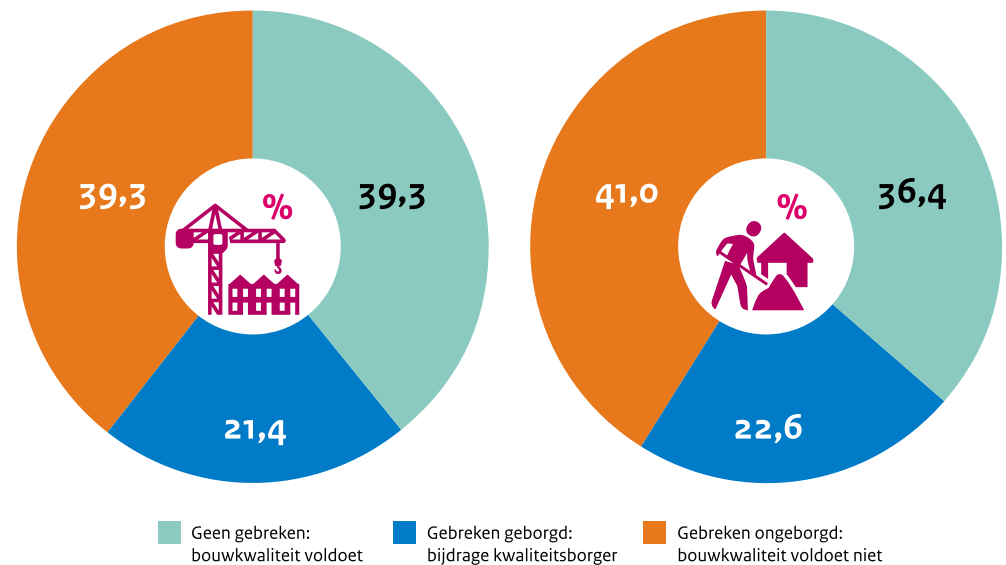
De zeven instrumenten voor kwaliteitsborging zijn allemaal toegelaten voor ieder bouwtype in gevolgklasse 1. Instrumenten en kwaliteitsborgers onderscheiden zich in de praktijk voornamelijk door zich op grote of juist kleine projecten te richten. Instrumenten onderscheiden zich ook in de rolverdeling tussen bouwer en kwaliteitsborger als het gaat om realiseren van bouwkwaliteit. Een deel van de bouwbedrijven hebben zelf een goed kwaliteitsmanagementsysteem en leggen hun eigen bouwkwaliteit vast waarvan de kwaliteitsborger gebruik van kan maken. Andere bouwbedrijven kennen zo'n systeem niet, zodat het meer op de kwaliteitsborger aankomt om de bouwkwaliteit te toetsen en te bewerkstelligen. Bij instrumenten die meer gebruikmaken van kwaliteitsbewaking door de bouwer zelf, verschuift de inspanning van de kwaliteitsborger van eigen onderzoek naar verificatie.

1.2.1 Resultaat bouwkwaliteit 2025

Gerealiseerde bouwkwaliteit

De bouwproductie binnen het KB-stelsel bestaat in 2025 uit 2.470 opgeleverde bouwwerken en 16.003 bouwwerken onder handen werk. Om een beeld te krijgen van de bouwkwaliteit van de bouwproductie in 2025 heeft de TloKB bij 89 bouwprojecten een kwaliteitsinspectie uitgevoerd. Deze 89 bouwprojecten omvatten samen 931 bouwwerken. Dat betekent een steekproefomvang van 5% van de bouwproductie wat een betrouwbaar beeld voor 2025 biedt.

Figuur 1.9 brengt de bouwkwaliteit van de bouwproductie in beeld op het niveau van de projecten. Figuur 1.10 laat hetzelfde zien gewogen met het aantal bouwwerken per project. Op het moment van inspectie voldeed 60,7% van de projecten inclusief de nog uit te voeren kwaliteitsborgingsactiviteiten aan de bouwtechnische eisen. Zonder die kwaliteitsborgingsactiviteiten voldoet 39,3% van de projecten. Het percentage van 39,3% groeit met 21,4% naar 60,7%, omdat bij die 21,4% het aannemelijk was dat de kwaliteitsborger het kwaliteitsgebrek zou signaleren en laten verhelpen. Het risico op het geconstateerde gebrek stond dan expliciet met beheersmaatregel om het risico weg te nemen beschreven in het kwaliteitsborgingsplan van het bouwproject. Signalering van het gebrek door de kwaliteitsborger leidt dan tot herstel door de bouwer en zo niet dan kan de kwaliteitsborger bij einde bouw niet tot een verklaring komen.

Figuur 1.9: Bouwkwaliteit van bouwproductie in 2025 in projecten

Figuur 1.10: Bouwkwaliteit van bouwproductie in 2025 gewogen met aantal bouwwerken per project

Bij 39,3% van de projecten was de bouwkwaliteit niet in orde en maakte het gebrek niet als risico onderdeel uit van het borgingsplan of als dat wel het geval was, had de beheersmaatregel niet tot herstel geleid. In deze gevallen heeft de TloKB de betreffende instrumentaanbieder hierover geïnformeerd en verzocht om maatregelen te nemen om herhaling te voorkomen. Een conclusie kan zijn dat kwaliteitsborging 35,3% deel uitmaakt van de gerealiseerde bouwkwaliteit. Gerekend in bouwwerken is de bijdrage van kwaliteitsborging in de bouwkwaliteit 38,3%. De kwaliteitsborger is voor het moment van inspecties door de TloKB gemiddeld 2,4 keer op de bouwplaats geweest. Tussen de instrumenten varieert dit gemiddeld tussen de 1,3 en 3,0 keer.

Nog te winnen bouwkwaliteit

Tijdens haar inspecties heeft de TloKB 687 bouwonderdelen beoordeeld op bouwtechnische eisen uit het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Hiervan voldoet 84,9% aan deze minimale kwaliteitseisen (zie 1.11).

Het schort aan bouwkwaliteit over de hele breedte van constructieveiligheid tot toegankelijkheid, van respectievelijk het onvoldoende aansluiten van de prefab funderingsbalken op de funderingspalen tot te grote verschillen in vloerhoogte bij hoofdtoegang van een woongebouw.

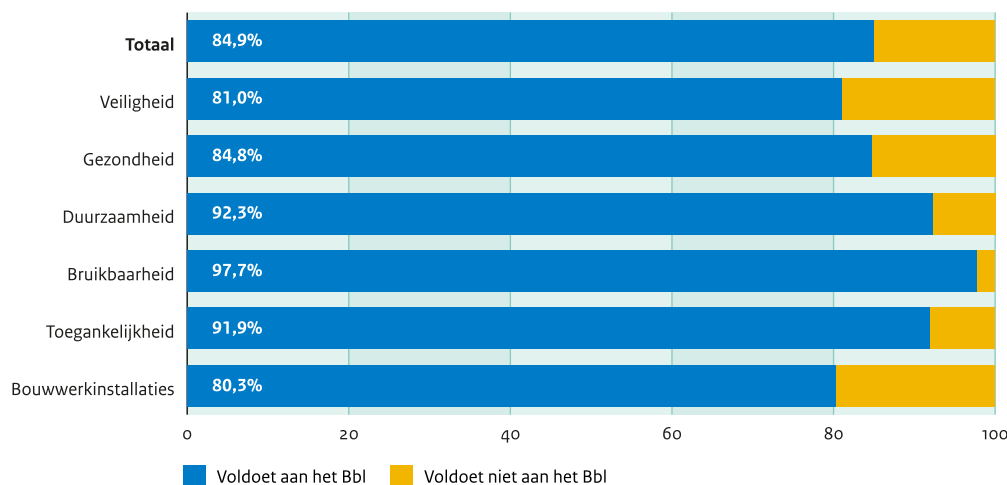
De TloKB ziet dat relatief vaker het niet voldoen van bouwonderdelen binnen de Bbl-afdelingen Veiligheid, Gezondheid en Bouwwerkinstallaties. Het gaat dan achter-eenvolgens vaak om dilataties of lateien die niet volgens tekening zijn aangebracht, openingen waar ratten en muizen doorheen kunnen of waterleidingen die niet goed zijn aangebracht met het oog op legionellapreventie. Deze onderwerpen krijgen geregeld geen aandacht in de borgingsplannen van kwaliteitsborgers.

Afgegeven verklaringen

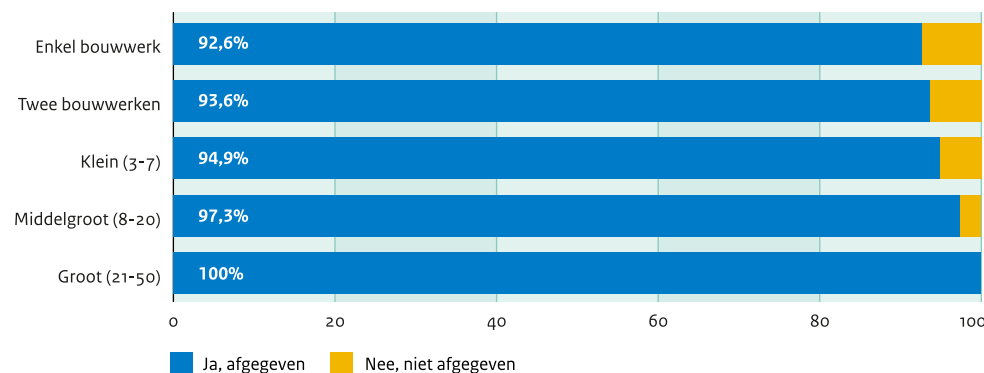
Sinds de inwerkingtreding van het KB-stelsel zijn 7.069 bouwprojecten gemeld. Daarvan zijn 1.326 bouwprojecten afgerond met een verklaring van de kwaliteitsborger (18,8%). Bij 100 projecten (1,4%) kwam het niet tot een verklaring van gerechtvaardigd vertrouwen in de bouwkwaliteit.

Bij kleinere projecten geeft een kwaliteitsborger over de afgelopen periode vaker geen verklaring af (zie figuur 1.12).

Als een kwaliteitsborger besluit om geen verklaring af te geven, geeft hij daarvoor een reden op en de bouwtechnische eis waaraan niet aantoonbaar is voldaan. In driekwart van de gevallen is de reden dat bewijs ontbreekt waarop de kwaliteitsborger zijn vertrouwen in de bouwkwaliteit kan baseren. In een achtste van de gevallen heeft de

Figuur 1.11: Bevindingen TloKB-inspecties 2025 per oordeel bouwonderdeel in relatieve aantallen

Figuur 1.12: Afgifte verklaring naar projectomvang

kwaliteitsborger een overtreding van de bouwtechnische eisen geconstateerd, die door de bouwer niet is hersteld. In andere gevallen geeft een kwaliteitsborger zijn verklaring niet af vanwege een casco-oplevering, leveringsproblemen of een bewuste keuze van de opdrachtgever.

Bouwtechnische eisen op het gebied van veiligheid, gezondheid, en duurzaamheid zijn in vrijwel alle gevallen de grondslag voor het niet afgeven van een verklaring. Bruikbaarheids- en toegankelijkheidseisen zijn vrijwel niet genoemd. Met name afwijkingen in toegankelijkheid zijn vaak nog in een late bouwfase tegen aanvaardbare kosten te herstellen. Bovendien gaat het om zichtbare punten, zodat gebrek aan bewijs niet snel een reden is om de verklaring niet af te geven. Geeft een kwaliteitsborger zijn verklaring niet af, dan kan de gemeente alsnog besluiten tot toestaan van ingebruikname van het bouwwerk. Bij hoeveel van de 100 projecten zonder verklaring dat het geval is, blijft buiten beeld. De TloKB ziet dat de aspecten bruikbaarheid en toegankelijkheid in het toezicht van de kwaliteitsborger een ondergeschikte rol lijken te spelen. Doordat de kwaliteitsborger de risico's laag inschat, maken bruikbaarheids- en toegankelijkheidseisen minder vaak deel uit van het borgingsplan van de kwaliteitsborger. Zo blijven afwijkingen als een te hoge drempel bij de hoofdtoegang of buitenberging onopgemerkt.

Aanbeveling

Draag zorg voor een sluitende informatieketen bij ingebruikname zonder verklaring.

1.2.2 Toezicht op kwaliteitsborger

Een instrument voor kwaliteitsborging bepaalt hoe de kwaliteitsborger zijn werk dient uit te voeren. De instrumentaanbieder ziet met audits en reality-checks op de bouwplaats toe op de naleving en de werking van zijn instrument:

- Past de kwaliteitsborger het instrument goed toe?
- Leidt dit het uiteindelijk tot bouwwerken die voldoen aan de bouwtechnische eisen?

Instrumentaanbieders hebben de mogelijkheid om kwaliteitsborgers die afwijken van het instrument te sanctioneren met een waarschuwing, schorsing of intrekking van de toestemming. De getroffen sanctie komt in het openbaar register van de TloKB te staan. Dit resulteerde in 2025 in de volgende openbare registraties:

- PlanGarant Nederland was voor KiK geschorst vanaf van 26 november 2024. De schorsing duurde in 2025 voort tot de opzegging van PlanGarant Nederland op 24 maart 2025 van haar licentie voor KiK.
- Instrumentaanbieder Apexion B.V. waarschuwde kwaliteitsborgers Buro B.O.V. op 26 februari 2025 en Stichting Bureau Bouwkwaliteit (SBK) op 22 december 2025. De waarschuwing van Buro B.O.V. heeft de instrumentaanbieder op 20 juli 2025 weer opgeheven na verbetermaatregelen. De waarschuwing van SBK duurde tot 12 januari 2026.
- Instrumentaanbieder Apexion B.V. schorste de toestemming verleend aan voor CBL Kwaliteitsborging om het instrument toe te passen op 16 september 2025. De kwaliteitsborger was onvoldoende (financieel) onafhankelijk van een te borgen bouwproject en zijn cv maakte niet aannemelijk dat hij voldeed aan de eisen van opleiding, kennis en ervaring. De instrumentaanbieder heeft de schorsing op 23 oktober 2025 opgeheven.

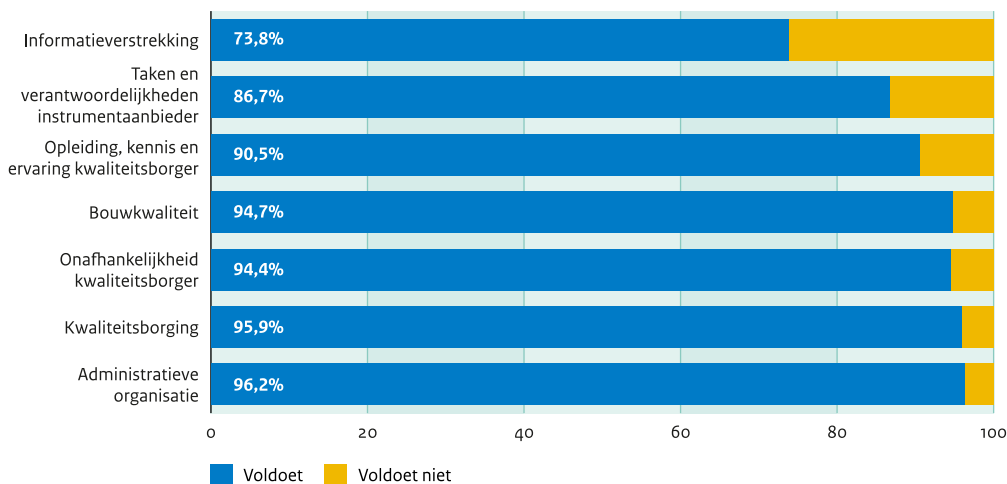
De sancties troffen de instrumentaanbieders op eigen initiatief met uitzondering van de schorsing van CBL door Apexion. Deze sanctie trof Apexion op instigatie van de TloKB naar aanleiding van een melding van bevoegd gezag en een nalevingsinspectie bij

Apexion waaruit bleek dat het toezicht van Apexion op opleiding, kennis en ervaring van de kwaliteitsborger niet volledig was.

Nog niet elke instrumentaanbieder geeft op adequate wijze invulling aan zijn toezicht op de kwaliteitsborger. Dit geldt met name voor wat betreft het toezicht op de bouwplaats met als hoofdvraag of naleving van het instrument leidt tot bouwwerken die voldoen aan de bouwtechnische eisen. De aandacht van de instrumentaanbieders ging met name uit naar het toetsen van de naleving door de kwaliteitsborger met audits. Die audits vonden weliswaar ook plaats op bouwplaatsen, maar beperkten zich tot nalevingstoezicht.

1.2.3 Toezicht op de instrumentaanbieder

TloKB-inspecties bij de instrumentaanbieders laten zien dat het zicht van instrumentaanbieders op de toepassing en de effectiviteit van hun instrument te beperkt is. Deels komt dit door gebrekkige informatiehuishouding van zowel kwaliteitsborgers als instrumentaanbieders (nalevingstoezicht), deels komt dit door een gebrek aan reality-checks op bouwwerken door instrumentaanbieders op de bouwplaats (effectiviteitstoezicht).

Figuur 1.13: Resultaten TloKB-inspecties bij instrumentaanbieders
Score voldoet/voldoet niet op beoordelingscriteria Inspectiekader TloKB

De TloKB-inspecties maakten duidelijk dat er nog vooruitgang is te boeken in de informatiehuishouding van zowel instrumentaanbieders als kwaliteitsborgers.

Vakbekwaamheden van in te zetten personeel en meldingen aan het bevoegd gezag zijn onvoldoende geadmistreerd. De TloKB merkt bovendien op dat de bouwprojectgegevens die kwaliteitsborgers bij instrumentaanbieders aanleveren regelmatig gedateerd of onvolledig zijn. Het is aan instrumentaanbieders om erop toe te zien dat de kwaliteitsborgers voortvarend de informatievoorziening verbeteren, zodat instrumentaanbieders beter in staat zijn om toe te zien op de juiste toepassing van hun instrument.

De meerderheid van de instrumentaanbieders (vijf uit zeven) hebben geen of te weinig inspecties uitgevoerd gericht op de effectiviteit van hun instrument op de bouwplaats om de werking van hun instrument te toetsen. Instrumentaanbieders hebben zich in hun toezicht voornamelijk met audits gericht op de werkwijze van kwaliteitsborgers op procesniveau en niet zozeer op de uiteindelijke bouwkwaliteit die daaruit moet volgen op de bouwplaats. Naar aanleiding van de nalevingsinspecties in 2025 heeft elke instrumentaanbieder zich met een verbeterplan gebonden aan een hersteltermijn van alle verbeterpunten. Wanneer uit de nalevingsinspectie in 2026 blijkt dat een instrumentaanbieder onvoldoende uitvoering heeft gegeven aan zijn verbeterplan, zal de TloKB nadere handhavingsmaatregelen treffen.

1.2.4 Handhaving door TloKB

Handhavingsmaatregelen

In 2025 heeft de TloKB haar eerste handhavingsmaatregelen genomen. Op 4 april 2025 heeft de TloKB een last onder dwangsom opgelegd aan een instrumentaanbieder wegens overtreding van artikel 7ac, tweede lid, Woningwet. Deze bepaling verplicht instrumentaanbieders om toe te zien op het juiste gebruik van hun kwaliteitsborgingsinstrument en onmiddellijk in te grijpen bij onjuiste toepassing. De TloKB constateerde dat een kwaliteitsborger niet voldeed aan de in de regelgeving (en het instrument) vastgelegde onafhankelijkheidseisen. Omdat de instrumentaanbieder binnen de in de last onder dwangsom gestelde termijn alsnog passende maatregelen nam, is de dwangsom niet verbeurd.

Op 19 december 2025 heeft de TloKB een instrumentaanbieder in kennis gesteld dat zij voornemens is deze instrumentaanbieder een waarschuwing op te leggen wegens tekortschietend toezicht op de kwaliteitsborger op grond van bevindingen van de TloKB

tijdens meerdere nalevingsinspecties bij de instrumentaanbieder en bij een kwaliteitsborger en tijdens kwaliteitsinspecties bouwplaats. Het handhavingstraject is nog niet afgerond en loopt door in 2026.

Meldingen en handhavingsverzoeken

De TloKB staat open voor meldingen van eenieder die meent dat een situatie aandacht behoeft uit oogpunt van kwaliteitsborging. Het kan dan gaan om een bouwtechnisch aandachtspunt op een bouwplaats of het handelen, dan wel het niet of onvoldoende handelen van een kwaliteitsborger en instrumentaanbieder. De TloKB betreft een melding in haar inspectieonderzoek, maar deze vormen geen directe grondslag voor het nemen van een handhavingsmaatregel. Hetzelfde geldt voor een handhavingsverzoek. Voordat de TloKB komt tot een eventuele handhavingsmaatregel zal zij altijd eerst zelf een inspectie uitvoeren om tot bevindingen en op basis van die bevindingen tot een oordeel te komen. Op deze wijze brengt de TloKB ontstane beelden zo goed mogelijk terug tot feiten.

Als de TloKB met inspectieonderzoek een tekortkoming aantoonst, zal zij een handhavingsmaatregel overwegen en een handhavingstraject in gang zetten. Deze aanpak leidt ertoe dat het enige tijd kan duren alvorens een maatregel op basis van een oordeel van de TloKB tot stand komt. Daar staat tegenover dat de gekozen aanpak bijdraagt aan een zorgvuldige besluitvorming die recht doet aan de in het geding zijnde belangen.

Het merendeel van de meldingen die bij de TloKB zijn binnengekomen waren afkomstig vanuit gemeenten en kwaliteitsborgers. Uit de signalen blijkt dat voor gemeenten van belang is dat de kwaliteit van bouwwerken van hun inwoners ook onder het stelsel van kwaliteitsborging geborgd is. Kwaliteitsborgers die hun taken en verantwoordelijkheden serieus invullen willen dat voor iedere kwaliteitsborger dezelfde kennis-, opleidings- en ervaringseisen en ook regels gelden. Dit bijvoorbeeld om te voorkomen dat toenemende concurrentie via steeds scherpere tarieven leidt tot afkalving van de kwaliteit van het borgingsproces.

De TloKB ontving in 2025 in totaal 55 meldingen. Er kwamen 35 van een gemeente, 12 van een kwaliteitsborger, 3 van een aannemer, 2 van een instrumentaanbieder, 2 van een burger en 1 van een belangenorganisatie. 37 meldingen, zowel signalen als klachten over het KB-stelsel, waren rechtsreeks gericht aan de TloKB en 18 meldingen ontving de TloKB in kopie ter informatie. Van de 37 rechtstreekse meldingen hadden twee meldingen voldoende aangrijpingspunten om te toetsen in een nalevingsinspectie.

Een voorbeeld is de melding over het cv van een kwaliteitsborger. Tijdens een hierop volgende inspectie constateerde de TloKB dat het toezicht van de betreffende instrumentaanbieder op de cv's van kwaliteitsborgers verbetering behoeft. Deze inspectie leidde tot een schorsing door de instrumentaanbieder van de betreffende kwaliteitsborger (zie ook 1.2.2).

De overige 35 meldingen vormden geen directe aanleiding voor nalevingstoezicht en heeft de TloKB telefonisch dan wel per-mail afgedaan.

Eén melding was een handhavingsverzoek om op te treden jegens een kwaliteitsborger. Na overleg heeft de melder zijn verzoek gericht aan de betreffende instrumentaanbieder, die het verzoek niet heeft ingewilligd vanwege het ontbreken van een grondslag om in te grijpen.

1.3 EKV voor industrieel bouwen binnen KB-stelsel

Het TloKB-jaarverslag 2024 stelde dat de versnelling in de bouwopgave goed kan samengaan met de kwaliteitsborging door een effectief samenspel tussen het stelsel van erkende kwaliteitsverklaringen (EKV-stelsel) en het stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel). Daar is onder meer het VRO-Programma Innovatie en Opschaling Woningbouw (IOP) op gericht met de doelstelling om 50% montage- en prefabbouw te behalen in 2030. Van alle bouwwerken afgerond onder het KB-stelsel is 53,3% montage- of prefab bouw (zie figuur 1.14). Het aandeel montage- en prefabbouw in bouwmeldingen voor woningen daalde van 44,9% in 2024 naar 35,6% in 2025 (zie figuur 1.15).

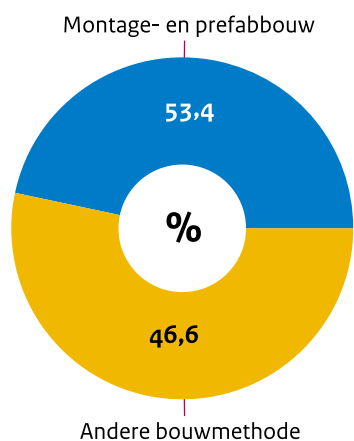
De TloKB ziet in het KB-stelsel dat montage- en prefab bouw ongeacht de omvang van het project woningen sneller realiseert dan dat traditionele bouwmethoden dat doen (zie tabel 1.1).

Tabel 1.1: Verloop in dagen van bouwmelding tot verklaring kwaliteitsborger

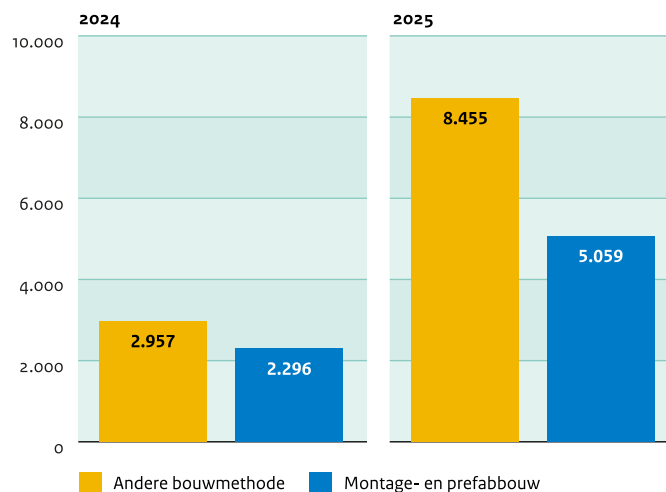
Bouwmethode Woningbouw	Enkel bouw-werk	Twee bouw-werken	Klein (3-7)	Middel-groot (8-20)	Groot (21-50)	Totaal Gemiddelde Dagen
Montage- en prefab bouw	234	199	303	270	282	241
Traditionele bouw	264	294	261	355	382	270

Binnen het KB-stelsel zijn nog geen zeer grote (51+) projecten afgerond.

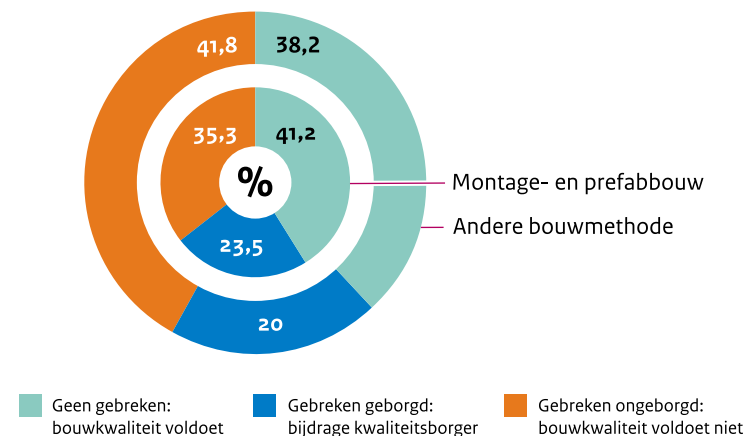
Tijdens inspecties van de TloKB voldoen montage- en prefab bouwprojecten iets vaker (65%) aan de bouwtechnische eisen dan projecten met een traditionele bouwwijze (58%). Niettemin voldoet montage- en prefab bouw ook met kwaliteitsborging in 35% van de gevallen niet volledig aan alle eisen. De bijdrage van kwaliteitsborging in de gerealiseerde bouwkwaliteit is bij beide bouwwijzen ongeveer 35% (zie figuur 1.16).

Figuur 1.14: Bouwmethode van bouwwerken afgerond onder het KB-stelsel

Figuur 1.15: Aandeel montage- en prefab bouwen in woningbouw gemeld in het KB-stelsel in 2024 en 2025

Figuur 1.16: Bouwkwaliteit montage- en prefab bouw (binnenring) en andere bouwmethoden (buitenring)

De TloKB adviseerde de minister van VRO om de aansluiting van het EKV-stelsel op het KB-stelsel te regelen om dubbele controles door de certificerende instelling en kwaliteitsborger te voorkomen.

In de kabinetsreactie op het adviesrapport STOER stelde de minister voor om een woning met een erkende kwaliteitsverklaring (EKV) voor productie en assemblage vrij te stellen van vergunnings- of meldingsplicht voor de technische bouwactiviteit. De TloKB acht het veelbelovend om de kwaliteitsborging efficiënter te maken met EKV's die op grote schaal toepassing kunnen vinden. Een EKV maakt kwaliteitsborging echter niet geheel overbodig. Elke EKV vergt een vorm van toezicht of aan de toepassingsvoorwaarden van de betreffende EKV is voldaan. Daarom reageerde de TloKB op de kabinetsreactie dat altijd enige vorm van kwaliteitsborging noodzakelijk blijft. Daarmee is het behoud van de bouwmeldingsplicht ook bij toepassing van een EKV onontkoombaar.

Aanbeveling

Behoud afdoende toezicht en kwaliteitsborging na typegoedkeuring met een erkende kwaliteitsverklaring (EKV) voor industrieel bouwen.

Raad van Advies

De TloKB heeft in december 2024 haar Raad van Advies gevraagd een advies uit te brengen over hoe het EKV-stelsel het KB-stelsel kan versterken. In december 2025 bracht de RvAdvies zijn advies uit. Het advies is nog onderwerp van overleg tussen de RvAdvies en de TloKB.

Stand van zaken van EKV's voor industrieel bouwen

De huidige stand van zaken is dat er nog geen aangewezen beoordelingsrichtlijn (BRL) is die het afgeven van een EKV voor een gehele woning mogelijk maakt. Wel is er een aangewezen proces-BRL en een aangewezen product-BRL die het respectievelijk mogelijk maken om een EKV af te geven voor een beperkt deel van het bouwen van een woning (bouwproces) en voor een beperkt deel van de gebouwde woning (bouwresultaat).

Product-EKV voor modulair bouwsysteem

Het TloKB-jaarverslag 2024 sprak de hoop uit dat de erkenning van een zestal kwaliteitsverklaringen voor modulair bouwen onder het Bouwbesluit zich zou voortzetten in 2025 onder het Besluit bouwwerken leefomgeving. Dat is niet gebeurd. De onderliggende Richtlijn aansluiting Bouwbesluit 'Modulaire bouwsystemen voor permanent gebruik' (BRL 7511) verloor op 1 januari 2025 zijn geldigheid. De schemabeheerder heeft de BRL 7511 laten opvolgen door de attest-met-product-BRL 'Modulaire bouwsystemen-modules voor permanent gebruik en voor tijdelijke bouwwerken' (BRL 0903-01). De TloKB heeft deze BRL 0903-01 op 11 april 2025 aangewezen. Per 17 juni 2025 kent deze BRL 0903-01 één certificaathouder met een EKV. Buiten de beoordeling van de BRL valt de fundering van de modules volgens het modulaire bouwsysteem. Voor gevolgklasse 1 binnen het KB-stelsel gaat de BRL ervan uit dat de kwaliteitsborger een borgingsplan opstelt en uitvoert met bouwplaatscontroles.

Proces-EKV voor ontwerp en assemblage van industriële woning

Naast hiervoor genoemde product-BRL kent het EKV-stelsel ook een proces-BRL bestaande uit twee delen. Een deel voor het ontwerp van woningen in gevolgklasse 1, de BRL 'Grondgebonden industriële woningen Deel 1 – Ontwerp' (BRL 7703-1), en een deel voor de assemblage van woningen in gevolgklasse 1, de BRL 'Grondgebonden industriële woningen Deel 2 – Assemblage' (BRL 7703-2). Deze deel-BRL's kennen momenteel elk één certificaathouder met een EKV. Ook deze BRL gaat uit van kwaliteitsborging door een kwaliteitsborger die zijn inspecties afstemt op de actuele planning van de bouwwerkzaamheden. De schemabeheerder heeft in december 2025 bij de TloKB een aanvraag ingediend om de BRL uit te breiden naar gestapelde bouw onder gevolgklasse 2.

1.4 Opvallende zaken CO-stelsel

In het CO-stelsel zien vijf geaccrediteerde certificerende instellingen toe op gecertificeerde installatiebedrijven of deze hun werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties veilig en bekwaam uitvoeren. De installatiebedrijven hebben het verplichte CO-VRIJ-certificaat zodat consumenten kunnen rekenen op een koolmonoxideveilige installatie.

Jaarlijks verslag CO-stelsel

De TloKB rapporteert jaarlijks voor 1 juli over de werking en effectiviteit van het CO-stelsel, onder andere op basis van de resultaten van de certificatie-onderzoeken van de certificerende instellingen. In het TloKB-jaarverslag 2024 en in het Jaarlijks verslag CO-stelsel 2024¹ deed de TloKB een aantal aanbevelingen aan de minister van VRO. Over de opvolging van de aanbevelingen en de eerdere evaluatie van het CO-stelsel informeerde de minister van VRO de Tweede Kamer op 3 juli 2025.² De stand van zaken aangaande de aanbevelingen is als volgt:

- *Voorzie het bevoegd gezag van middelen zodat het kan handhaven.*

De minister van VRO beziet met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hoe bevoegd gezag in staat gesteld kan worden adequaat toezicht te houden op naleving van de in het stelsel opgenomen verplichting dat alleen gecertificeerde installatiebedrijven werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties mogen uitvoeren.

¹ Het volledige verslag met aanbevelingen zijn te vinden op [de TloKB-website](#)

² De volledige kamerbrief is online te vinden op [de website van Open Overheid](#).

- *Stel een periodieke onderhoudsplicht in voor gasverbrandingsinstallaties.*

De aanbeveling tot een periodieke onderhoudsplicht heeft de minister van VRO niet overgenomen. Hoewel zij het belang van veilige installaties erkent, ziet zij in de evaluatie van het CO-stelsel geen dringende aanleiding om periodiek onderhoud generiek te verplichten. Er blijkt bijvoorbeeld niet dat de mate van onderhoud fors terugloopt. Wel blijft zij in samenwerking met de Nederlandse Brandwondenstichting en Brandweer Nederland periodiek onderhoud bevorderen met een jaarlijkse publieksvoorlichting.

- *Herzie de wettelijke meldplicht voor (bijna-)ongevallen.*

Op de aanbeveling tot herziening van de wettelijke meldplicht voor bijna-ongevallen heeft de minister van VRO een aantal aanpassingen in gang gezet. De installateur hoeft een risicovolle CO-situatie slechts dan te melden bij het bevoegd gezag, wanneer de installateur het risico niet onmiddellijk kan wegnemen. Verder zal de wijze van melden makkelijker worden via het Digitaal Stelsel Gebouwde Omgevingswet (DSGO). De melding zal zinnvoller worden door het opnemen van de oorzaak van het bijna-ongeval.

- *Bevorder het bewustzijn over koolmonoxidegevaar en het verbod van werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties onder (ver)bouwende partijen.*

De minister van VRO zal in gesprek met de bouw- en aannemerssector de bekendheid met het stelsel te verbeteren als het gaat om de wettelijke verplichting dat alleen gecertificeerde bedrijven werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties en dan met name de rookgasafvoer mogen uitvoeren.

Aanbeveling

Bezie jaarlijks wat het risico is van het ontbreken van een periodieke onderhoudsplicht voor gasverbrandingsinstallaties.

De TloKB blijft monitoren of de inspanningen van de minister leiden tot een daadkrachtiger optreden door gemeenten en een zichtbare afname van incidenten met koolmonoxide.

Naar aanleiding van een melding van werken aan een gasverbrandingsinstallatie zonder certificaat waarop een gemeente besloot niet te handhaven, heeft de TloKB een handhavingsverzoek gedaan bij die gemeente. Na onderzoek heeft de gemeente de installateur alsnog gewaarschuwd zowel binnen als buiten de gemeente geen werkzaamheden meer te verrichten aan gasverbrandingsinstallaties.

Hybride installaties

Installaties die een cv-ketel en een warmtepomp combineren verkrijgen een steeds groter marktaandeel. Deze hybride installaties bestaan uit meerdere componenten die om kennis van beide systemen vragen. Ook is het gebruik van de cv-ketel incidenteel en voornamelijk ter ondersteuning van de warmtepomp. De installaties hebben daarmee een eigen risicoprofiel.

Toch is er nog geen specifiek certificatieschema voor hybride installaties. Hoewel de TloKB geen informatie heeft ontvangen over koolmonoxide-incidenten met hybride installaties, wil ze niet onbenoemd laten dat het groeiende marktaandeel hybride installaties eigen risico's met zich meebrengt.

Aanbeveling

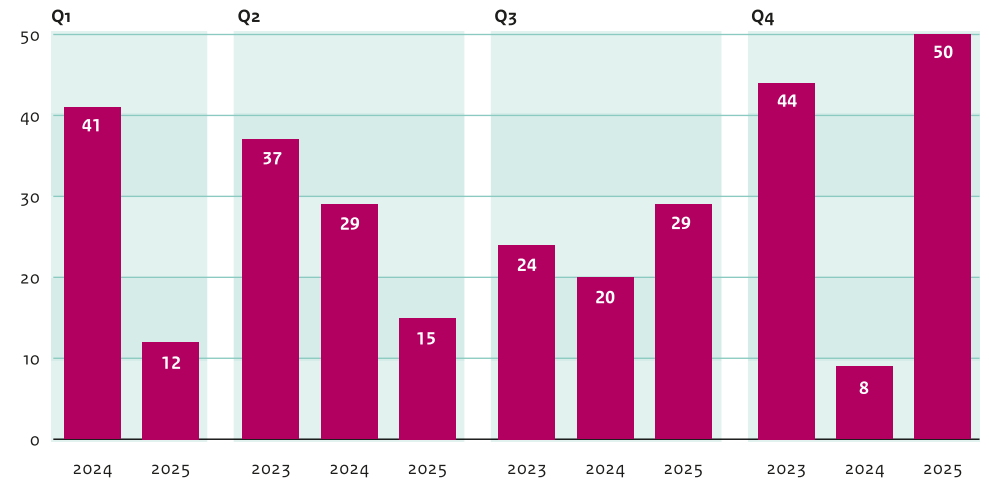
Onderzoek de specifieke veiligheidsrisico's van de hybride installatie van een warmtepomp met een cv-ketel op gas.

Incidenten koolmonoxide

Wanneer een gecertificeerd installatiebedrijf tijdens zijn werkzaamheden een te hoge concentratie koolmonoxide meet dan meldt het een (bijna-)ongeval bij het bevoegd gezag en zijn certificerende instelling.

In 2025 hebben installateurs 106 zulke meldingen gedaan. Tot het derde kwartaal van 2025 zette de dalende trend van (bijna-)ongevallen door. Het aantal meldingen ten opzichte van hetzelfde kwartaal het voorgaande jaar was dan lager, ook al groeide het aantal bedrijven met een certificaat.

De stijging is deels te verklaren doordat een certificerende instelling met een aanzienlijk marktaandeel het meldproces voor hun certificaathouders heeft gestroomlijnd. Het registreren is eenvoudiger, dus melden installateurs vaker. Dit onderstreept dat de 106 gemelde incidenten slechts een deel van de daadwerkelijke koolmonoxide-incidenten zijn. Bovendien vallen koolmonoxide-gevaarlijke situaties waar een installateur niet op dat moment de grenswaarde aan koolmonoxide meet, niet onder de meldingsplicht. Bijvoorbeeld als een installateur bij onderhoud ziet dat de (collectieve) rookgasafvoer niet veilig te gebruiken is, maar hij niet de opdracht krijgt voor het nodige meerwerk.

Figuur 1.17: Meldingen van (bijna-)ongevallen met koolmonoxide Sinds de inwerkingtreding van het CO-stelsel op 1 april 2023.

Harmoniseren sanctieregime

Wanneer een installatiebedrijf niet volgens de eisen van zijn certificaat werkt, kan een certificerende instelling een extra onderzoek instellen op kosten van de certificaathouder. In uitzonderlijke gevallen kan een certificerende instelling ook besluiten het certificaat te schorsen of in te trekken.

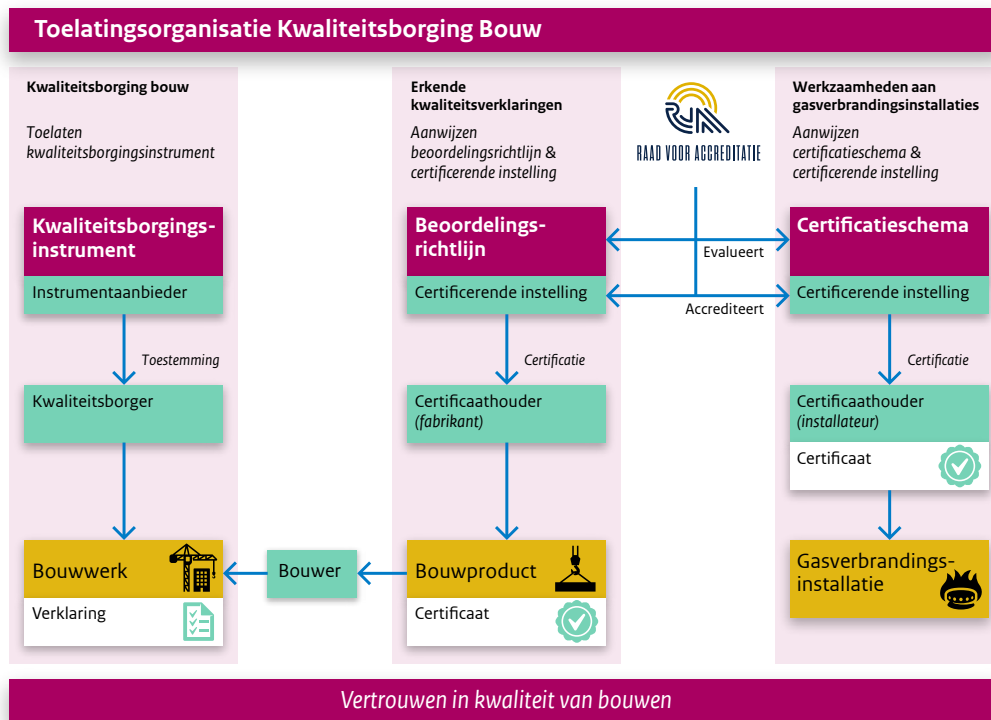
De certificerende instellingen gingen in 2024 wisselend om met deze bevoegdheden. Hierdoor kregen installatiebedrijven niet overal te maken met het hetzelfde toezicht-regime en bijbehorende sancties. Om dit gelijk te krijgen heeft de TloKB de certificerende instellingen in 2025 verzocht om maatregelen. Een aanpassing in de certificatieschema's moet de aanpak van de certificerende verduidelijken en in overeenstemming met elkaar brengen.

De wijziging van een certificatieschema is echter een proces met verschillende stappen van opeenvolgend vaststelling van een College van Deskundigen, evaluatie door de Raad voor Accreditatie en aanwijzing door de TloKB. Daarna kan een certificerende instelling een accreditatie en aanwijzing krijgen voor de nieuwe versie van het schema en haar werkwijze aanpassen. 2025 laat daarom nog steeds grote verschillen zien waarbij twee van de vijf certificerende instellingen 90% van de openbare sancties uitdelen. Certificerende instellingen rapporteren voor 1 maart aan de TloKB over hun werkzaamheden over het afgelopen kalenderjaar.

2 TloKB in 2025

Hoofdtaken van de TloKB

De TloKB heeft drie hoofdtaken in achtereenvolgens de stelsels kwaliteitsborging voor het bouwen, erkende kwaliteitsverklaringen voor bouwproducten en het gecertificeerd werken aan gasverbrandingsinstallaties. Figuur 2.1 zet de hoofdtaken van de TloKB naast elkaar.

Figuur 2.1: Drie hoofdtaken TloKB

Voor elk van de drie hoofdtaken voert de TloKB een aantal deeltaken uit:

Kwaliteitsborging bouw (KB-stelsel)

- Toetsing en toelating van instrumenten voor kwaliteitsborging
- Bijhouden van een openbaar register van toegelaten instrumenten met bijbehorende kwaliteitsborgers
- Toezicht en handhaving op het KB-stelsel
- Voorlichting over de regels voor toelating van instrumenten
- Monitoren en evalueren van het KB-stelsel

Erkende Kwaliteitsverklaringen (EKV-stelsel)

- Toetsing en aanwijzing van beoordelingsrichtlijnen (BRL's)
- Toetsing en aanwijzing van certificerende instellingen (CI's)
- Bijhouden van een register van aangewezen BRL's, aangewezen CI's en erkende kwaliteitsverklaringen

Belangrijkste resultaten/bevindingen binnen het EKV-stelsel in 2025

De TloKB heeft in 2025 vier nieuwe BRL's aangewezen. Eén van deze nieuwe BRL's betreft BRL 0903-01 'Modulaire bouwsystemen modules voor permanent gebruik en voor tijdelijke bouwwerken' ten behoeve van industrieel bouwen, die BRL RaB 7511 vervangt binnen het EKV-stelsel. Daarnaast wees de TloKB drie nieuwe BRL's aan voor het ontwerp en assemblage van industriële bouw en voor het uitvoeren voor luchtdichtheidsmetingen.

2024 was het transitiejaar voor BRL's met een aansluiting op het Bouwbesluit.

Per 1 januari 2025 vallen de BRL's, die in 2024 de conversie Bouwbesluit-Bbl niet hebben doorlopen, niet langer onder het EKV-stelsel. Hierdoor bevat het EKV-register ten opzichte van 2024 minder BRL's en EKV's. Een positieve ontwikkeling is de hernieuwde belangstelling van de markt voor de voordelen die het EKV-stelsel biedt in het kader van vergunningverlening. De aanwas van nieuwe BRL's is daarvan het bewijs, en de verwachting is dat deze trend zich zal blijven voortzetten.

KB-stelsel 2025

De TloKB heeft **geen nieuw instrument** toegelaten voor kwaliteitsborging in gevolklasse 1.

De TloKB heeft in 2025 **102 inspecties** uitgevoerd,

- **9 nalevingsinspecties** instrumentaanbieder (waarvan 7 regulier en 2 niet-regulier);
- **4 nalevingsinspecties** kwaliteitsborger;
- **89 kwaliteitsinspecties** bouwplaats

In het KB-register staan **71 kwaliteitsborgers**.

EKV-stelsel 2025

De TloKB heeft **7 BRL's** aangewezen.

In het EKV-register staan **31 BRL's**.

De TloKB heeft **531 kwaliteitsverklaringen** erkend.

In het EKV-register staan **729 EKV's**.

CO-stelsel 2025

In het register staan
4 CO-certificatieschema's.

In het register staan **3.682**
certificaathouders geregistreerd.

1 schema in 2025 aangewezen.

(13 certificaathouders
zijn gecertificeerd op
twee certificatieschema's).

In het register staan
5 CO-certificerende
instellingen.

Werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (CO-stelsel)

- Toetsing en aanwijzing van certificatieschema's
- Toetsing en aanwijzing van certificerende instellingen
- Bijhouden van een register van certificatieschema's, certificerende instellingen en certificaathouders
- Toezicht op het gebruik van het beeldmerk 'CO-VRIJ'
- Monitoren meldingen van (bijna-)ongevallen en gevaarlijke situaties

Het aantal installatiebedrijven met een CO-certificaat groeit nog slechts beperkt. De jaarlijkse herhaalonderzoeken die certificerende instellingen bij installatiebedrijven uitvoeren leiden in acht gevallen tot schorsing of zelfs intrekking van een certificaat. De TloKB heeft drie meldingen gehad van misbruik van het CO-VRIJ-beeldmerk en 106 meldingen van (bijna-) ongevallen met koolmonoxide.

3 Toetsing en toelating

Toetsing en Toelating van de TloKB richt zich op het inhoudelijk toetsen van en adviseren over de besluitvorming over toe te passen kwaliteitsmethodieken binnen de drie stelsels waarin de TloKB een publieke sleutelrol speelt: kwaliteitsborging voor het bouwen (KB-stelsel), erkende kwaliteitsverklaringen voor bouwproducten (EKV-stelsel) en gecertificeerde werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties (CO-stelsel). Voor de toetsing van de verschillende kwaliteitsmethodieken hanteert de TloKB binnen elk stelsel een vastgesteld toetsingskader.

3.1 Toelaten van kwaliteitsborgingsinstrumenten voor het bouwen

De TloKB laat kwaliteitsborgingsinstrumenten voor het bouwen (KB-instrumenten) toe tot het KB-stelsel. Na toelating neemt de TloKB een instrument op in het openbare register voor kwaliteitsborging bouw.

Toelating en intrekking KB-instrumenten

Twee KB-instrumenten hebben om toelating van een nieuwe versie gevraagd.

Op 17 april 2025 heeft het instrument Wkb Kwaliteitsborging Instrument (WKI versie 4.4) met onmiddellijke ingang het WKI versie 4.3 opgevolgd.

Op 18 september 2025 liet de TloKB het instrument KOMO-instrument voor de Kwaliteitsborging (KiK) versie 2.3.1 toe. Versie 2.1 bleef tot en met 14 februari 2025 toegelaten inclusief een overgangperiode van zes maanden. De toelating van versie 2.2 duurde tot en met 18 december 2025 inclusief een overgangperiode van drie maanden. TÜV NORD heeft op eigen initiatief verzocht om intrekking van haar instrument TÜV NORD per 1 januari 2026.

3.2 Aanwijzen van BRL's en CI's voor EKV's

Aanwijzing schemabeheerders en certificerende instellingen

Binnen het EKV-stelsel wijst de TloKB schemabeheerders en certificerende instellingen (CI's) aan namens de minister van VRO. In 2025 wees de TloKB DEKRA Certification B.V. aan als certificerende instelling voor toepassing van BRL 6000-AB en de onderliggende bijzondere delen 01 t/m 08.

Aanwijzing beoordelingsrichtlijnen en registratie van EKV's

De TloKB wijst, namens de minister van VRO, beoordelingsrichtlijnen (BRL's) aan als certificatiegrondslag voor erkende kwaliteitsverklaringen (EKV's) binnen het EKV-stelsel. De TloKB toetste in 2025 drie gewijzigde en vier nieuwe BRL's en wees deze namens de minister van VRO aan (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1: Aantal aangewezen beoordelingsrichtlijnen EKV-stelsel 2025

	 Besluit bouwwerken leefomgeving
Nieuw	4
Gewijzigd	3
Totaal	7

De TloKB keurt de door een aangewezen certificerende instelling afgegeven EKV goed. Na goedkeuring publiceert de TloKB een kwaliteitsverklaring in het openbare 'Register erkende kwaliteitsverklaringen'. Daarmee is de kwaliteitsverklaring erkend door de minister.

De TloKB verwerkte in 2025 in totaal 892 kwaliteitsverklaringen in het openbare EKV-register (zie tabel 3.2). De invoer betreft 531 nieuw afgegeven en gewijzigde kwaliteitsverklaringen en 355 intrekkingen. De intrekkingen betreffen grotendeels de EKV's die waren afgegeven op basis van de BRL's die per 1 januari 2025 zijn komen te vervallen. Daarnaast verwerkte de TloKB zes schorsingen (vanwege tekortkomingen). Opschortingen (vrijwillige tijdelijke stopzetting van het certificaat) kwamen in 2025 niet voor.

Tabel 3.2: Aantal verwerkte erkende kwaliteitsverklaringen 2025

	 Besluit bouwwerken leefomgeving
Nieuw/gewijzigd	531
Opgeschort/geschorst	6
Ingetrokken	355
Totaal	892

Actualiseren proces van aanwijzing en aanwijzingskader

Het aanwijzingskader van EKV's en BRL's bevindt zich nog in revisie. In 2025 voerde de TloKB een harmonisatietraject uit, om het EKV-aanwijzingskader in lijn te brengen met het KB- en het CO-stelsel. Het advies dat de Raad van Advies in december 2025 uitbracht ten aanzien van het vergroten van de samenhang van EKV en kwaliteitsborging neemt de TloKB mee in de herziening van het aanwijzingskader.

3.3 Aanwijzen van schema's en CI's voor CO-certificaten

De TloKB wijst certificatieschema's en certificerende instellingen aan binnen het CO-stelsel. De TloKB toetst de ontvangen aanvragen aan de hand van de door de TloKB ontwikkelde aanwijzingskaders. De aanwijzingskaders zijn gebaseerd op de wet- en regelgeving van het CO-stelsel.

Aanwijzing CO-certificatieschema

De TloKB heeft in 2025 een nieuw schema aangewezen voor het CO-stelsel. Een certificerende instelling heeft deze zelf ontwikkeld en de TloKB heeft de CI-schemabeheerder als enige certificerende instelling voor dat schema aangewezen. Deze certificerende instelling was eerder al aangewezen voor de uitvoering van een ander CO-certificatieschema.

4 Registers

De TloKB heeft op haar website drie registers opengesteld voor het KB-, EKV- en CO-stelsel. Het Protocol werkwijze registers TloKB³ beschrijft de wijze van registervoering.

4.1 Register instrumenten kwaliteitsborging

Het Register instrumenten kwaliteitsborging laat de toegelaten instrumenten voor kwaliteitsborging bouw zien. Daarbij toont het register wie de instrumentaanbieder is en welke kwaliteitsborgers toestemming hebben om met het instrument te mogen werken. Het bevoegd gezag kan bij een bouwmelding (melding van technische bouwactiviteit) de toelating van een instrument met bijbehorende kwaliteitsborger in het register nagaan.

De instrumentaanbieders leveren de te publiceren gegevens van kwaliteitsborgers bij de TloKB aan en zijn verantwoordelijk voor de juistheid van deze gegevens. De TloKB verwerkt binnen twee werkdagen de meldingen voor registratie van kwaliteitsborgers.

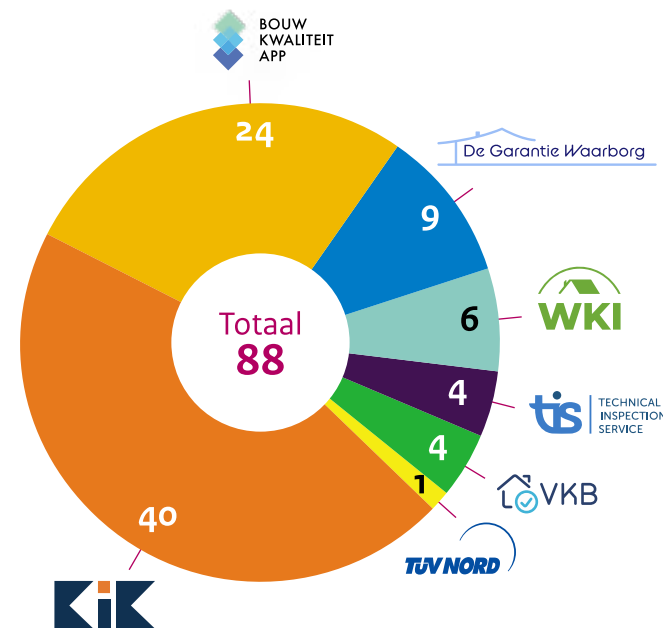
Het register omvat in 2025 zeven instrumentaanbieders met in totaal zeven toegelaten instrumenten voor kwaliteitsborging die samen worden gebruikt door in totaal 71 unieke kwaliteitsborgers.⁴ Een kwaliteitsborger kan meerdere instrumenten toepassen en zal voor elk instrument een aparte vermelding in het register krijgen. Veertien kwaliteitsborgers hebben toestemming om met twee, drie of vier instrumenten te werken. Dat leidt tot zestien extra registraties en een totaal van 88 registraties. Figuur 4.1 geeft een overzicht van het aantal geregistreerde kwaliteitsborgers per instrument.

4.2 Register kwaliteitsverklaringen

Een erkende kwaliteitsverklaring (EKV) is een wettelijk bewijsmiddel dat verklaart dat een product, proces of systeem voldoet aan de vigerende bouwregelgeving op basis van een aangewezen beoordelingsrichtlijn (BRL). Het register erkende kwaliteitsverklaringen laat aangewezen BRL's en EKV's zien.

³ <https://www.tlokb.nl/documenten/2022/10/4/index>

⁴ Instrumentaanbieder TÜV NORD heeft besloten zich per 1 januari 2026 terug te trekken en brengt het aantal instrumenten daarmee zes.

Figuur 4.1: Aantal geregistreerde kwaliteitsborgers per instrument 2025

De certificerende instellingen leveren de te erkennen kwaliteitsverklaringen aan en zijn verantwoordelijk voor de juistheid van de verklaringen. Zodra een kwaliteitsverklaring is opgenomen in het TloKB register, is het een EKV.

De consument, opdrachtgever, kwaliteitsborger en gemeente kunnen in het register nagaan of een producent/leverancier van bouwproducten of een uitvoerder van werkzaamheden een geldig certificaat heeft voor (samengestelde) bouwproducten of werkzaamheden.

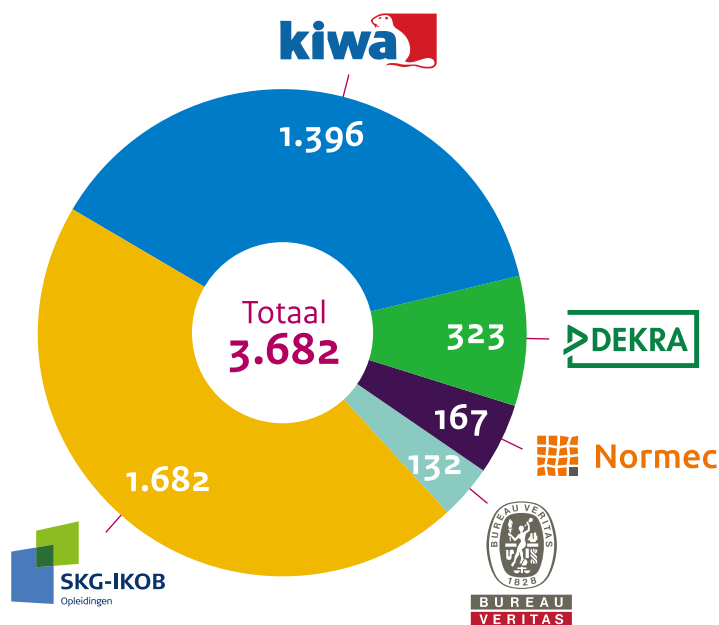
In het Register kwaliteitsverklaringen staan in 2025 in totaal 729 EKV's. Het register omvat in totaal 31 aangewezen BRL's. Op basis van al deze BRL's zijn één of meerdere EKV's afgegeven.

4.3 Register gasverbrandingsinstallaties

Het Register gasverbrandingsinstallaties toont de houders van een geldig certificaat (certificaathouders) voor werkzaamheden aan een gasverbrandingsinstallaties of de eventuele sanctie van een certificaathouder (schorsing/intrekking). Daarnaast laat het register de aangewezen CO-certificatieschema's en CO-certificerende instellingen zien. De certificerende instellingen leveren de gegevens over de certificaathouders aan en zijn verantwoordelijk voor de juistheid van de gegevens.

De gebruiker/eigenaar van de gasverbrandingsinstallatie en het bevoegd gezag kunnen in het register nagaan of een installateur een geldig certificaat heeft voor het uitvoeren van de werkzaamheden aan de gasverbrandingsinstallatie.

In 2025 staan in het CO-register 3.682 certificaathouders, vier CO-certificatieschema's en vijf aangewezen CO-certificerende instellingen. Dertien installatiebedrijven zijn gecertificeerd op basis van twee certificatieschema's, achttien installatiebedrijven hebben bij twee verschillende certificerende instellingen een certificaat. In 2025 zijn 88 certificaten ingetrokken op eigen verzoek van de certificaathouder. In acht gevallen werd een certificaat naar aanleiding van een onderzoek door de certificerende instelling geschorst (6) en/of ingetrokken (2).

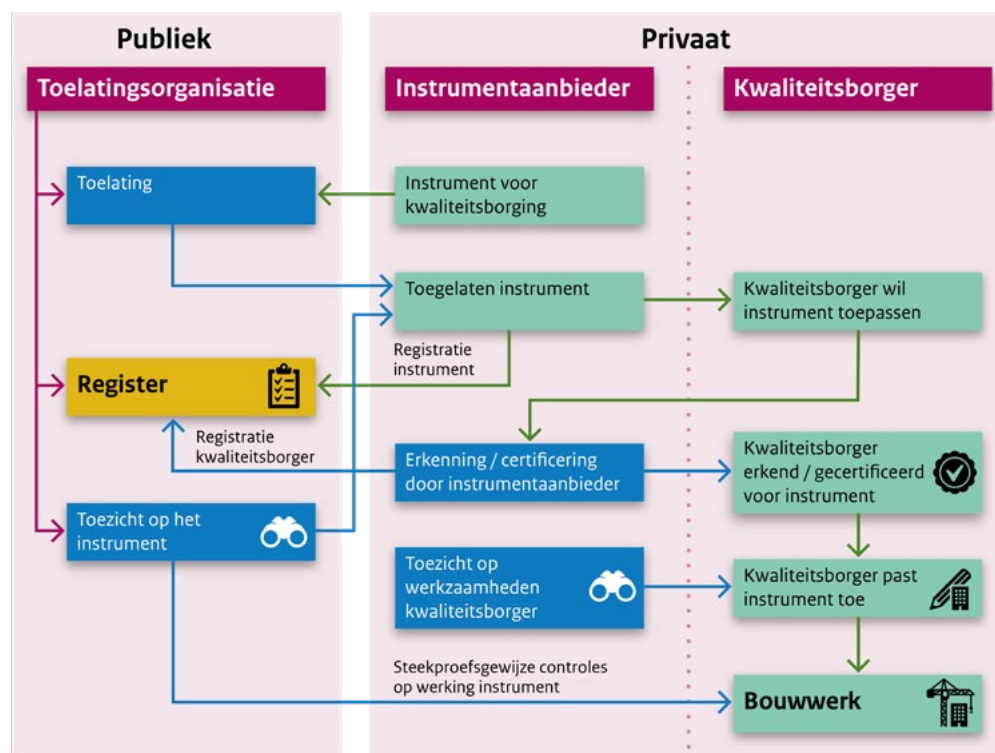
Figuur 4.2: Aantal CO-certificaathouders per certificerende instelling 2025

5 Toezicht en handhaving

De TloKB houdt toezicht binnen drie stelsels. Het KB-stelsel, het EKV-stelsel en het CO-stelsel.

5.1 KB-stelsel

Figuur 5.1: Toezicht KB-stelsel

Nalevingsinspecties instrumentaanbieder

Bij nalevingsinspectie instrumentaanbieder inspecteert de TloKB in hoeverre de instrumentaanbieder zijn taak uitvoert en verantwoordelijkheden waarmaakt zoals vastgelegd in zijn instrument.

De TloKB voerde zeven reguliere nalevingsinspecties instrumentaanbieder uit in het derde kwartaal van 2025. Onderwerpen van deze inspecties waren:

1. Onafhankelijke kwaliteitsborger
2. Opleiding, kennis en ervaring kwaliteitsborger
3. Administratieve organisatie
4. Informatieverstrekking
5. Kwaliteitsborging
6. Bouwkwaliteit
7. Taken en verantwoordelijkheden Instrumentaanbieder

Ten aanzien van de eerste drie onderwerpen constateerde de TloKB dat instrumentaanbieders verbeteringen hebben doorgevoerd naar aanleiding van de bevindingen in 2024. Deze verbeteringen dragen bij aan een betere werking van het KB-stelsel op essentiële punten als de onafhankelijkheid van de kwaliteitsborger en diens opleiding, kennis en ervaring. Wel kwamen er soms nieuwe tekortkomingen voor die om een verbeteractie vragen.

In 2025 kwamen steeds meer bouwprojecten onder het KB-stelsel te vallen. Hierdoor kon de TloKB tijdens de nalevingsinspecties voor het eerst aandacht besteden aan de onderwerpen kwaliteitsborging en bouwkwaliteit, ook mede op basis van het toenemend aantal uitgevoerde kwaliteitsinspecties bouwplaats bij bouwprojecten. De toename van het aantal lopende bouwprojecten verschafte eveneens een beoordelingsbasis voor de informatieverstrekking en de taken en verantwoordelijkheden van de instrumentaanbieder. Ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden instrumentaanbieder constateerde de TloKB belangrijke tekortkomingen. Aan alle instrumentaanbieders heeft de TloKB om verbeteracties gevraagd in het toezicht op de naleving van hun instrumenten door kwaliteitsborgers.

In één geval heeft de TloKB in het tweede kwartaal van 2025 een extra niet-reguliere nalevingsinspectie uitgevoerd bij een instrumentaanbieder. Dit mede naar aanleiding van ernstige en herhaalde signalen over onvoldoende toezicht door de instrumentaanbieder op naleving door kwaliteitsborgers van haar instrument. Het traject om te komen tot verbeteracties naar aanleiding van de bevindingen tijdens deze inspectie was eind 2025 nog niet afgerond.

Nalevingsinspecties kwaliteitsborger

Om de bevindingen uit de inspecties bij instrumentaanbieders te kunnen verifiëren houdt de TloKB aanvullend nalevingsinspecties bij kwaliteitsborgers. Hierbij gaat de TloKB na in hoeverre de bevindingen bij kwaliteitsborgers aansluiten bij hetgeen zij qua bevindingen bij instrumentaanbieders heeft aangetroffen. De TloKB voerde vier nalevingsinspecties kwaliteitsborger uit. Voor een effectieve inzet van inspectiecapaciteit heeft de TloKB voorrang gegeven aan kwaliteitsinspecties bouwplaats boven nalevingsinspecties kwaliteitsborger. Ook voor de komende jaren kiest de TloKB ervoor om, in plaats van de aanvankelijke ambitie om elke kwaliteitsborger eens per twee jaar te inspecteren, een nalevingsinspectie bij een kwaliteitsborger alleen dan uit te voeren wanneer hiervoor concrete aanleiding bestaat. Dit kan zijn naar aanleiding van bevindingen tijdens een nalevingsinspectie instrumentaanbieder of tijdens kwaliteitsinspecties bouwplaats, dan wel naar aanleiding van signalen.

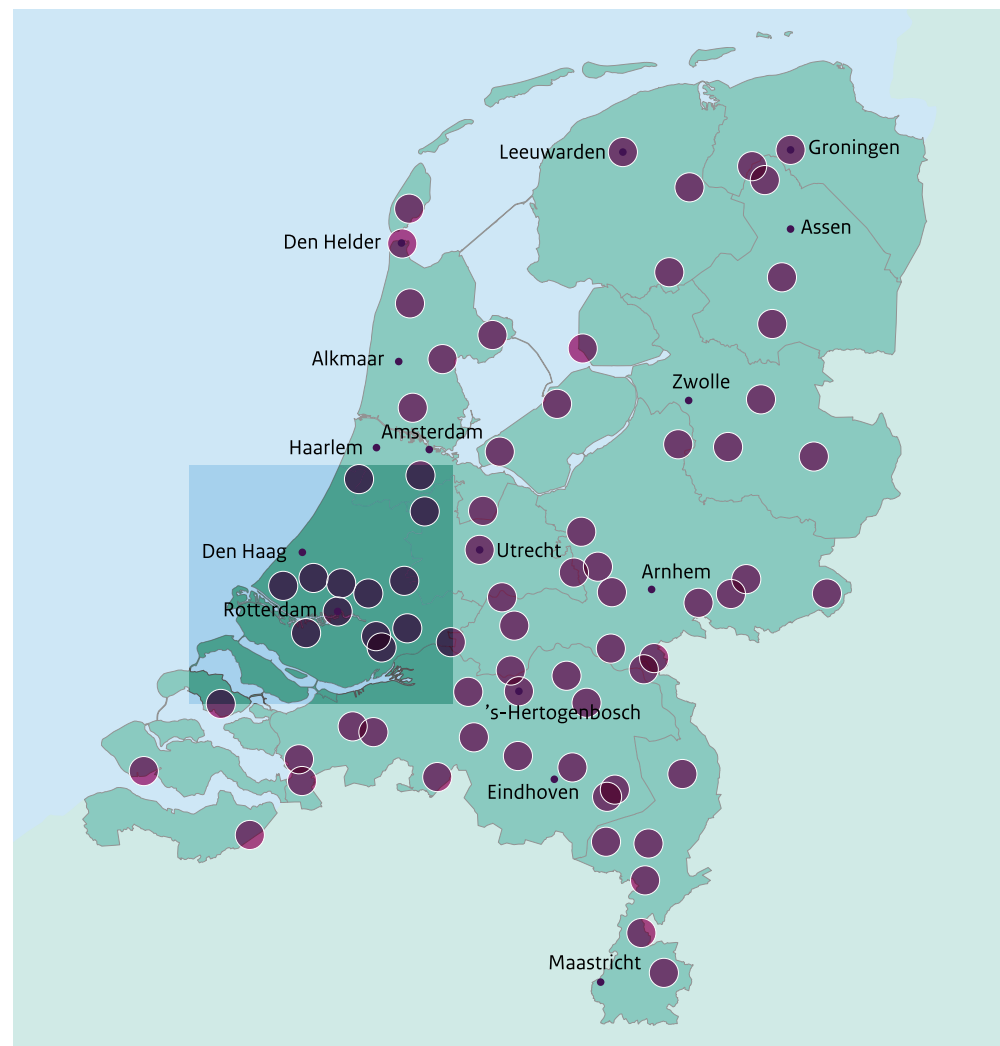
Omdat nalevingsinspecties kwaliteitsborger laten zien hoe kwaliteitsborgers in de praktijk het instrument waarmee ze werken naleven, kunnen deze inspecties een belangrijke meerwaarde leveren ten opzichte van de nalevingsinspecties instrumentaanbieder en de kwaliteitsinspecties bouwplaats. Door het gericht uitvoeren van deze inspecties vergroot de TloKB haar zicht op de werking van het KB-stelsel en de naleving door de kwaliteitsborger van het door hem toegepaste instrument.

Kwaliteitsinspecties bouwplaats

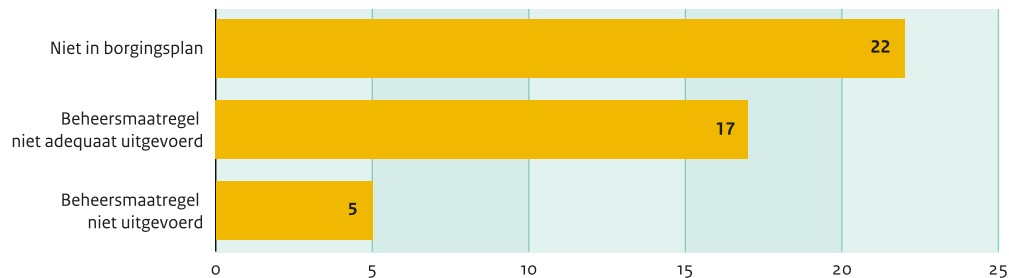
Met kwaliteitsinspecties bouwplaats beoordeelt de TloKB in hoeverre naleving van de instrumenten door instrumentaanbieders en kwaliteitsborgers op de bouwplaats leidt tot het uiteindelijke doel van het stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen: bouwwerken die voldoen aan de bouwtechnische regelgeving. Hiervoor trekt de TloKB een aselechte steekproef van minimaal vijf procent van de bouwwerken in gevolgklasse 1, verdeeld naar:

- type bouwwerk;
- de fase waarin bouwproject zich bevindt;

- toezichtonderwerp, aansluitend bij de fase waarin het bouwproject zich bevindt;
- bij bouwproject betrokken instrumentaanbieder en kwaliteitsborger;
- projectomvang.

Figuur 5.2: Kwaliteitsinspecties TloKB in 2025

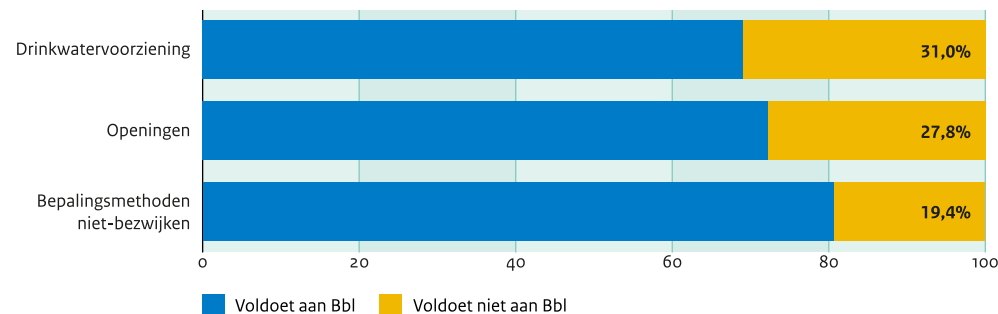

* Bij negen projecten waren er twee verbeterpunten voor de kwaliteitsborging.

Figuur 5.3: Verbeterpunten in uitvoering kwaliteitsborging

Nu in 2025 het aantal bouwprojecten onder het KB-stelsel is toegenomen, is een eerste beeld ontstaan. De bouwproductie binnen het KB-stelsel bestaat in 2025 uit 2.470 opgeleverde bouwwerken en 16.003 bouwwerken onder handen werk. De TloKB heeft bij 89 bouwprojecten een kwaliteitsinspectie uitgevoerd. Deze 89 bouwprojecten omvatten samen 931 bouwwerken. Dat is 5% van de bouwproductie in 2025. De komende jaren zal zicht bieden op de ontwikkeling van de bouwkwaliteit. De indruk die de TloKB vorig jaar opdeed, dat het kennisniveau van aannemers van zowel de bouwregelgeving alsook de inhoud en werking van het stelsel van kwaliteitsborging sterk varieert, is niet weggenomen. Tijdens kwaliteitsinspecties bouwplaats ziet de TloKB in algemene zin dat de kwaliteitsborger te weinig aandacht besteedt aan bouwonderdelen die hij in zijn borgingsplan beoordeelt als een laag/beperkt risico. Bij de 35 inspecties waar de bouwkwaliteit niet voldeed en de kwaliteitsborging dit niet wist te ondervangen was dit in 22 gevallen omdat ten minste een van de afwijkende bouwonderdelen niet als risico met een beheersmaatregel in het borgingsplan stond opgenomen. Kwaliteitsborging kan ook tekortschieten als een kwaliteitsborger zijn geplande beheersmaatregel niet adequaat uitvoert of helemaal niet uitvoert.

Het schort aan bouwkwaliteit over de hele breedte van constructieveiligheid tot toegankelijkheid, van respectievelijk het onvoldoende aansluiten van de prefab funderingsbalken op de funderingspalen tot te grote verschillen in vloerhoogte bij hoofdtoegang van een woongebouw.

Figuur 5.4: Veelvoorkomende afwijkingen bouwkwaliteit 2025

De bouwkwaliteit voldoet veelal niet op de volgende punten (zie figuur 5.4):

- De plaatsing van warm-/koudwaterleidingen uit oogpunt van legionellapreventie.
- Openingen in het kader van gezondheid, zoals de wering van vocht en ongedierte.
- De verwerking van kalkzandsteenelementen en metselwerk met stootvoegen en dilataties.

5.2 EKV-stelsel

De TloKB houdt beperkt toezicht op de BRL's, de CI's en de EKV's in het EKV-register. De TloKB toetst de actuele juistheid van het EKV-register en past waar nodig corrigerende maatregelen toe. Verder voert de TloKB jaarlijks een controle uit op alle geregistreerde beoordelingsrichtlijnen binnen het erkende stelsel.

De TloKB vroeg in 35 gevallen om aanpassing van een aangemeld certificaat vanwege tekortkomingen. De tekortkomingen betroffen vooral het ontbreken van gegevens en het gebruik van een onjuiste BRL-datum. Na aanpassing kon de TloKB de certificaten erkennen.

Ook constateerde de TloKB een toepassing van onjuiste teksten op certificaten. De certificerende instelling betoogde dat de betreffende BRL de modeltekst voor certificaten niet dwingend voorschreef. De TloKB wees de certificerende instelling erop dat de certificerende instelling de door de TloKB voorgeschreven modelteksten voor EKV's moet aanhouden, ongeacht de wijze van voorschrijven in de BRL. De certificerende instelling was het daar niet mee eens en paste de certificaten niet aan. De TloKB nam de certificaten om die reden niet op in het EKV-register.

In het kader van de periodieke controle op de verplichte accreditatie van certificerende instellingen voerde de TloKB in 2025 een onderzoek uit. Uit het onderzoek bleek dat een certificerende instelling niet beschikte over de juiste accreditatie om EKV's af te mogen geven op basis van BRL's 7703-1 en 7703-2. De TloKB schreef deze certificerende instelling aan en schorste de afgegeven certificaten in het EKV-register. De certificerende instelling diende alsnog een aanvraag in bij de Raad voor Accreditatie om accreditatie voor BRL's 7703-1 en 7703-2 en informeerde de TloKB hierover. De TloKB heeft een tijdelijke ontheffing van de accreditatieplicht verleend geldig tot en met 1 juli 2026, en hief de schorsing van de afgegeven certificaten op.

Geschrapte BRL's

In 2025 schrapte de TloKB geen BRL's uit het EKV-register. Alle BRL's in het register zijn actueel en voldoen aan wet- en regelgeving.

5.3 CO-stelsel

Met ingang van 1 april 2023 is de verplichting in het CO-stelsel van kracht dat alleen gecertificeerde bedrijven werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties mogen uitvoeren. De TloKB houdt, zij het beperkt, toezicht op de naleving van aangewezen schema's en op aangewezen certificerende instellingen. Daar waar nodig vindt toezicht plaats in de vorm van bijwoningen met de RvA bij certificaathouders (gecertificeerde installatiebedrijven). Tot slot heeft de TloKB vanaf 1 januari 2024 een toezichttaak op het gebruik van het CO-VRIJ-logo.

De certificerende instellingen en schemabeheerders hebben de plicht om vóór 1 maart van elk jaar respectievelijk jaarlijkse verslagen en evaluatieverslagen aan te leveren. De TloKB ziet toe op het tijdig en volledig naleven van deze verslagplicht, zoals beschreven in het Protocol werkwijze toezicht CO-stelsel. Daarnaast gebruikt de TloKB de verslagen om de werking en effectiviteit van het stelsel te monitoren en daarover jaarlijks verslag uit te brengen aan de minister van VRO. Deze verslaglegging kent derhalve een ander ritme dan voorliggend jaarverslag. Het CO-jaarverslag over 2024 vindt u hier⁵.

In 2025 constateerde de TloKB in de resultaten van de certificatieonderzoeken aanzienlijke verschillen in de manier waarop de certificerende instellingen hun werkzaamheden inrichten en hierover rapporteren. Om de waarde van certificaten te waarborgen, ongeacht bij welke certificerende instelling een installatiebedrijf zijn certificaat behaalt, verzocht de TloKB de certificerende instellingen om maatregelen te nemen. Deze verzochten op hun beurt de schemabeheerders om explicieter in de certificatieschema's op te nemen wanneer een afwijking kritiek is en tot een sanctie voor een installatiebedrijf kan leiden. Wijziging van de certificatieschema's loopt nog door in 2026.

⁵ <https://www.tlokb.nl/documenten/2025/6/25/index>

Onze waarden

De TloKB-visie krijgt vorm door waarden-gedreven werken. De drie waarden van de TloKB'ers in het werk zijn:

- Wij zijn **onafhankelijk** in ons oordeel. Wij nemen besluiten en adviseren met het oog op het maatschappelijk belang van een goede bouwkwaliteit.
- Wij zijn **transparant** in onze werkwijze. Wij geven inzicht in de overwegingen die ten grondslag liggen aan onze besluiten en adviezen, en wij dragen deze uit.
- Wij zijn **zorgvuldig** in ons werk. Wij nemen alle relevante aspecten in ogenschouw en wij staan open voor uiteenlopende maatschappelijke signalen.

Onze kwaliteiten

Om haar waarden effectief te laten zijn, zetten de TloKB'ers een viertal kwaliteiten in:

- **Professioneel:** Wij verstaan ons vak en zijn op de hoogte van de ontwikkelingen relevant voor de bouwsector.
- **Inlevend:** Wij voeren vanuit een open houding overleg met betrokken partijen, wij wegen alle belangen en wij onderhouden een relevant maatschappelijk netwerk.
- **Kosteneffectief:** Wij gaan in onze taakuitvoering doelmatig om met de aan ons verstrekte middelen.
- **Doortastend:** Wij verzamelen alle informatie die nodig is voor heldere en consistente besluitvorming in toelating en handhaving.

Bedrijfsvoering TloKB in 2025

Begroting en realisatie

De TloKB heeft haar begroting met 82% gerealiseerd: **€ 3,651 mln.** begroot en **€ 2,990 mln.** uitgegeven, dit resulteert in een onderuitputting van € 0,661 mln. (18%).

Verzuim

De TloKB heeft een gemiddeld **verzuimpercentage van 9,5%** bij een Verbaannorm van **2,9%**. Dit is een stijging ten opzichte van 2024 (1,1% bij een Verbaannorm van 2,4%).

Aandeel vrouwen in topfuncties

Bestuur: **33%** vrouw
RvAdvies: **33%** vrouw
Directie (≥S15): **0%** vrouw

Betaalgedrag

De TloKB heeft met **90%** van de facturen **binnen 30 dagen betaald** de norm van 95% net niet behaald.

Gesprekscyclus

Het percentage **afgeronde p-gesprekken** is **81,3%**. De norm van 85% is niet gehaald.

Opleidingsbudget

De TloKB heeft **€ 21 K** besteed aan opleidingen en cursussen.

Werk aan de Uitvoering (WaU-traject)

Ontwikkeling en implementatie **importportaal bouwprojecteninformatie**.

Integriteit

Twee nieuwe medewerkers hebben de ambtseed afgelegd.

Formatie en bezetting

De formatie van de TloKB is **25,5 fte**. De TloKB eindigt het jaar met een bezetting van **17 medewerkers, 16 fte**.

6 Bedrijfsvoering

6.1 Werk aan uitvoering

De TloKB heeft in 2022 vanuit het traject Werk aan Uitvoering (WaU-traject) middelen toegekend gekregen voor de verbetering van haar digitale dienstverlening en om als organisatie haar statuus en aantrekkelijkheid te vergroten. Voor de beheerkosten van het importportaal ontvangt de TloKB tot en met 2031 jaarlijks € 50.000 van het WaU-programma. Verder ontvangt de TloKB tot en met 2031 jaarlijks € 140.000 van het WaU-programma ingezet voor de implementatie van het in 2023 herijkte organisatie- en formatierapport.

6.2 Duurzaamheid

De TloKB zet zich in voor een duurzame bedrijfsvoering volgens de normen van de Rijksoverheid. Dit doet zij door het faciliteren van hybride werken, met twee dagen op kantoor en drie dagen thuiswerken, om zo haar CO₂-uitstoot door woon-werkverkeer en zakelijk reizen te verminderen. Verder sluit de TloKB aan bij het Rijksbeleid door geen gebruik van wegwerpservies, het scheiden van papier van restafval en het papierloos werken.

Huisvesting

Sinds 2020 huurt de TloKB kantoorruimte bij de NIWO in Rijswijk. De NIWO voerde diverse duurzaamheidsmaatregelen door om het kantoorpand van energielabel A naar A++ te brengen. De NIWO heeft nog geen nieuwe opname laten doen.

6.3 (Duurzaam) inkopen

Voor inkoop maakt de TloKB gebruik van systemen die het ministerie van BZK beschikbaar stelt. Hiermee sluit de TloKB zoveel mogelijk aan bij het inkoopbeleid van de Rijksoverheid. Duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen maken deel uit van de inkoopcriteria.

6.4 Financiën en tarieven

Begroting en realisatie 2025

Tabel 6.1 geeft de begroting en realisatie voor 2025 weer. De realisatie komt in 2025 op 82% van de begroting uit, ofwel een onderuitputting van € 661.000.

De loonkosten zijn lager dan begroot omdat de TloKB met een lagere bezetting werkt door de gefaseerde opbouw van de organisatie in overeenstemming met de bouwproductie in het KB-stelsel.

De ICT-beheer en -ontwikkelkosten namen in 2025 toe vanwege de doorontwikkeling van het zaakstelsel TOETS en de drie openbare registers. De ontvangsten uit tarieven zijn lager dan begroot vanwege het najleffect van het uitstel van verbouw onder het KB-stelsel brengen.

Tabel 6.1: Begroting en realisatie 2025 in € 1.000

	Begroting	Realisatie	Resultaat
Personele uitgaven			
Loonkosten eigen personeel	3.404	2.090	1.314
Opleidingen	-	21	- 21
Inhuur externen	-	27	-27
Overige personele uitgaven	-	13	-13
Materiële uitgaven			
Bijdrage aan SSO's	-	2	-2
ICT	5	10	-5
Overige materiële uitgaven	176	198	-22
Bijdrage aan agentschappen			
Diverse bijdragen (ICT)	830	1.016	-186
Ontvangsten			
Ontvangsten uit tarieven	764	338	426
Overige ontvangsten	-	49	-49
Totaal	3.651	2.990	661
Aandeel markt in %	17%	10%	

Betaalgedrag

De Rijksbrede norm voor het betaalgedrag is dat 95% van de facturen binnen 30 dagen betaald zijn. De TloKB heeft 90% van de facturen tijdig betaald; dit zijn 120 van 134 ontvangen facturen.

Tarieven

De minister van VRO keurde in mei 2024 de TloKB-tarieven voor 2025 goed. En in mei 2025 de tarieven voor 2026.

De TloKB heeft de KB- en CO-tarieven voor haar dienstverlening berekend op basis van de kostprijs per taak of dienst. De tarieven van 2026 zijn tot stand gekomen met de p-kosten volgens de Handleiding Overheidstarieven 2025 (HOT-tarief 2025). Voor de EKV-tarieven 2026 zijn de tarieven van 2025 geïndexeerd zoals voor het EKV-stelsel gebruikelijk is.

De wet- en regelgeving voorziet momenteel alleen in een tarief voor de aanwijzing van een CO-certificerende instelling. Voor 2026 is dit tarief € 12.963. Het ministerie van VRO beziet in de opvolging van de evaluatie van het CO-stelsel of het de tariefstructuur voor het CO-stelsel in overeenstemming kan brengen met de tariefstructuur voor het KB-stelsel.

KB-tarieven

- **Tarief toelating**
Een eenmalige, initiële vergoeding voor de behandeling van de aanvraag om toelating van een instrument voor kwaliteitsborging tot het stelsel van kwaliteitsborging.
- **Tarief registratie en wijzigingen**
Een jaarlijks terugkerende vergoeding per instrument voor het bijhouden van het register en het doorvoeren van wijzigingen.
- **Tarief toezicht**
Een jaarlijkse bijdrage per in aanbouw zijnde bouwwerk of woning in een kwart van de kosten gemoeid met het toezicht door de TloKB op de naleving van de regels met betrekking tot de toegelaten instrumenten voor kwaliteitsborging.

Tabel 6.2: KB-tarieven gevolgklasse 1 2025-2026 in €

Gevolgklasse 1	2025	2026
Toelating , eenmalig, initieel, per instrument	35.828	37.321
Registratie , wijzigingen, jaarlijks, per instrument	27.926	27.926
Toezicht , jaarlijks, per bouwwerk/woning*	11,78	11,91

* Met 'bouwwerk' bedoelt de TloKB alle utiliteits- en infrastructurele bouwwerken. Alle bouwwerken die samen onderdeel uitmaken van de bouwactiviteit ziet de TloKB als één 'bouwwerk' voor de tariefstelling. Met 'woning' bedoelt de TloKB een zelfstandige wooneenheid/woning, al of niet deel uitmakend van een bouwwerk, inclusief eventueel bijbehorende losstaande bouwwerken (nevenfuncties).

Tabel 6.3: EKV-tarieven 2025-2026 in €

	2025	2026
Aanwijzing (verwezen*) BRL	513	529
Wijziging (verwezen*) BRL	375	387
Registratie jaarlijks per BRL	74	76
Aanwijzing CI	2475	2554
Registratie CI jaarlijks per EKV	60	62

Tabel 6.4: CO-tarief 2025-2026 in €

	2025	2026
Aanwijzing CO-CI	12.170	12.963

6.5 Informatievoorziening en ICT

Sinds 2022 maakt de TloKB gebruik van een digitaal zaakstelsel (TOETS) voor de ondersteuning van haar primaire bedrijfsprocessen:

- toetsing en toelating/aanwijzing
- beheer van openbare registers KB-, EKV-en CO-stelsel
- toezicht
- handhaving
- monitoring en evaluatie van het KB- en CO-stelsel

De TloKB zet TOETS ook in voor rapportages die als basis dienen voor de evaluatie van de drie stelsels. De ontwikkeling van het zaakstelsel heeft eind 2020 akkoord gekregen van CIO-BZK.

Voor het uitvoeren van inspecties op de bouwplaatsen gebruikt de TloKB de mobiele applicatie Ed Controls. Hierin legt de TloKB haar bevindingen vast over de bouwkwaliteit. De applicatie werkt zowel met als zonder internetverbinding. De formele afhandeling van de bevindingen in het toezichtproces vindt plaats in het zaakstelsel (TOETS).

Informatiebeveiliging

De TloKB heeft in april 2025 een datalek gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het datalek was Rijksbreed en betrof metadata met onder meer naam van de auteur van gepubliceerde documenten.

Toegankelijkheid TloKB-website en registers

In het najaar van 2025 is de TloKB-website gemigreerd van PRO1 naar PRO2. Hiervoor moet nog de toegankelijkheidsverklaring worden aangepast.

6.6 Communicatie

In 2025 heeft de TloKB verdere stappen gezet om de zichtbaarheid naar de buitenwereld te vergroten. Bestaande en nieuwe communicatiemiddelen zijn ontwikkeld, die in lijn zijn met de vernieuwde Rijkshuisstijl en passen bij de deelidentiteit van de TloKB. De website is in het najaar gemigreerd naar een vernieuwde PRO-site en sluit daarmee aan bij de Rijkshuisstijl. Het online nieuwsbrievensysteem is nog in ontwikkeling. Het communicatieplan heeft een kleine update gekregen. De belangrijkste ontwikkeling daarin is dat de TloKB actiever contact zoekt met (branche)media en zich naar buiten profileert. Dat kwam in 2025 tot uiting met aanwezigheid en een interview op de

Bouwbeurs, deelname aan een webinar in de Week van de CO-certificering, publicaties in branchemedia, waaronder een uitgebreid artikel in het vaktijdschrift Bouwen met Kwaliteit over het KB-stelsel.

(Burger)vragen en meldingen

De stroom van (burger)vragen en meldingen is in 2025 gestaag doorgegaan. De TloKB zette veel in op het doorverwijzen naar de juiste instanties en kanalen (bijv. het doorverwijzen naar instrumentaanbieders en certificerende instellingen) zodat er meer duidelijkheid ontstaat waar burgers precies moeten zijn. De verbetering van het klantcontact en FAQ's gaat ook in het nieuwe jaar door.

6.7 Organisatie, personeel en huisvesting

Medewerkeronderzoek 2025

In 2025 vond het tweejaarlijkse medewerkeronderzoek (MO) plaats. Het MO meet de beleving van de medewerkers op verschillende thema's van de organisatie. De beleving is een resultante van hoe de medewerker tegen zijn organisatie aankijkt en wat de stand van zaken feitelijk is in de organisatie. De TloKB-respons op het MO is 73% (benchmarkgroep 68%). Het onderzoek omvatte voor de TloKB 21 thema's met zes nieuwe thema's in 2025. Op alle thema's scoort de TloKB even goed (9 thema's) als of beter (12 thema's) dan het gemiddelde in de referentiegroep Benchmarkgroep Openbaar Bestuur en Veiligheid. Op 17 van de 21 thema's scoort de TloKB even goed of beter dan het gemiddelde van de top 3 van de benchmarkgroep. Een score van ruim 80% in de top 3. In 2023 was deze score 100%. De thema's 'Samenwerking, onderling helpen/leiderschap', 'Rolduidelijkheid, periodiek evalueren prestaties', 'Informatievoorziening', 'Prestaties, tijdverspilling en behalen doelen' en 'Ongewenste omgangsvormen' waren onderwerp van gesprek tijdens de teamdagen in juni 2025. Daarnaast ging tijdens de teamdagen de aandacht uit naar integriteit in je werk en soorten van waarnemingsvertekening (bias) tijdens inspecteren.

Medezeggenschap

In 2025 heeft geen personeelsvergadering (PV) plaatsgevonden. Een PV is een bijeenkomst over de algemene gang van zaken van de onderneming (artikel 38 van de Wet op de ondernemingsraden). De organisatie komen maandelijks voltallig bijeen in een voortgangsoverleg om de stand van zaken te bespreken.

Werving medewerkers

In 2025 verwelkomde de TloKB een jurist en twee inspecteurs. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt lukt het de TloKB om nieuwe medewerkers te vinden.

Tabel 6.5: Medewerkeronderzoek 2025

Organisatieaspect	TloKB 2025	Openbaar bestuur en veiligheid 2025	Top 3 Openbaar bestuur en veiligheid 2025	TloKB 2023
Bevlogenheid	8,1	7,2	7,8	8,1
Betrokkenheid	7,6	6,4	6,9	6,9
Sociale veiligheid	8,3	7,8	8,3	8,6
Samenwerking	7,4	7,8	8,3	8,0
Relatie met collega's	7,9	8,1	8,5	-
Leiderschap	7,2	7,1	7,5	8,2
Steun vanuit leidinggevende	8,9	7,6	8,3	-
Steun leidinggevende	8,4	7,6	8,4	-
Informatievoorziening	5,9	5,9	7,0	7,5
Rolduidelijkheid en waardering	7,6	-	-	7,9
Inhoud werk	8,7	7,9	8,4	8,2
Zelfstandigheid	8,0	6,8	7,3	8,1
Mate van invloed	9,0	7,4	8,2	8,8
Loopbaanondersteuning	8,4	7,1	7,9	8,4
Inclusiviteit	8,3	6,9	8,0	7,7
Hybride werken	8,5	7,2	7,8	8,0
Werkdruk	6,6	5,4	6,3	8,1
Werkdruk goed	100%	66%	82%	86%
Regeldruk	5,8	5,4	6,3	-
Ongewenste omgangsvormen	8,7	9,1	9,5	-
Herstelbehoefte	7,3	5,7	6,4	7,3
Prestaties	7,3	7,0	7,7	-

Afstand tot de arbeidsmarkt

Tot 1 maart 2025 had de TloKB 1 fte bezet met een medewerker met afstand tot de arbeidsmarkt op basis van een uitzendcontract. Aan de hand van de opgedane ervaringen beziet de TloKB hoe zij hier een vervolg aan kan geven.

Externe inhuur

De TloKB is bij de inzet van extern personeel/deskundigheid met 1,2% binnen de Roemernorm gebleven van 10% gebleven. De TloKB huurde een communicatieadviseur in voor de opvang van langdurig verlof en een inspecteur is ter oriëntatie gestart op basis van een uitzendcontract.

Opleiden

De TloKB organiseerde de volgende bijeenkomsten en opleidingstrajecten op haar kantoor in Rijswijk:

- Een seminar door prof. mr. dr. Ernst ten Heuvelhof, 'Handhaving, het spel tussen inspecteur en inspectee'.
- Een dagtraining voor inspecteurs in rapporteren met impact.
- Een webinar door NVWA-datascience over representatieve beeldvorming door toezicht met risicogerichte versus aselechte steekproeven.
- Intensieve meerdaagse training Besluit bouwwerken leefomgeving (ABW1) met examens in januari 2026.

Ook volgden alle TloKB'ers in 2025 een onlinecursus Digitale weerbaarheid bij het ministerie van VRO. Verder nam de TloKB tussen april en juni deel aan de zesdaagse opleiding De Toezichtkaravaan. De Toezichtkaravaan is intensief leertraject waarin toezichthouders en bestuurders, onder leiding van diverse wetenschappelijke en praktijkexperts op het terrein van het toezicht, nieuwe inzichten opdoen, cases delen en oefenen met dilemma's die zich voordoen in het (bege)leiden van toezichtorganisaties in een snel veranderende wereld.

Huisvesting en hybride werken

De TloKB is gevestigd in Rijswijk (ZH) bij de Nationale en Internationale Wegvervoerorganisatie (NIWO), een zbo van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De TloKB werkt hybride met twee vaste kantoordagen op maandag en donderdag.

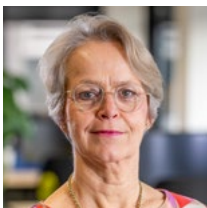
7 Bestuur TloKB

De TloKB bestaat uit een bestuur met een voorzitter en twee leden. De minister van VRO heeft de bestuursleden benoemd voor een periode van vier jaar, namelijk van 22 april 2022 tot en met 31 maart 2026. Voorzitter is mevrouw mr. Yvonne P. van Mastrigt. De leden zijn respectievelijk de heren mr. Frank de Vries (vicevoorzitter) en ir. Paulus F.C. Jansen.

Het bestuur stelt de beleidsregels van de TloKB vast. Het bestuur behandelt de bezwaarprocedure bij het niet eens zijn met een door de TloKB genomen besluit. De gehele werkwijze van het bestuur staat in het Bestuursreglement. Het bestuur laat zich adviseren door een Raad van Advies en volgt de laatste ontwikkelingen in de bouwsector met het afleggen van werkbezoeken.

Portefeuilles en nevenfuncties TloKB-bestuursleden

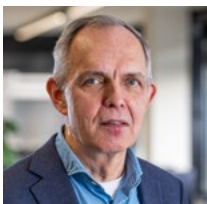
Voorzitter Yvonne van Mastrigt beheert bij de TloKB de portefeuille strategie, communicatie en overheidsrelaties waaronder het ministerie van VRO en de VNG. Van Mastrigt is sinds 29 augustus 2024 burgemeester van de gemeente Middelburg. Sinds 15 april 2023 is zij voorzitter van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB).

Vicevoorzitter Frank de Vries beheert bij de TloKB de portefeuille toetsing en toelating, juridische en internationale zaken, bedrijfsvoering, ICT, Auditdienst Rijk, en externe niet-overheidsrelaties. De Vries is zelfstandig adviseur. Hij is voorzitter van de raad van toezicht van Kidszb, voorzitter van de raad van toezicht van het platform Groningen architectuur en stedenbouw (GRAS), voorzitter van de stuurgroep van het Groninger Zorgakkoord (GZA) en voorzitter van de raad van toezicht Topsport Noord (Heerenveen).

Bestuurslid Paulus Jansen beheert bij de TloKB de portefeuille toezicht en handhaving, het EKV-stelsel en het CO-stelsel. Jansen is voorzitter van het bestuur Museum van Zuilen.

Bestuur 2025

Het bestuur stelde **0 beleidsregels** vast.

Er zijn **3 beroepsprocedures** tegen de TloKB ingediend.

Het bestuur ontving **1 advies** van de Raad van Advies.

Het bestuur ontving **7 Woo-verzoeken** en **1 klacht**.

Het bestuur legde **6 werkbezoeken** af.

De TloKB heeft **13 nieuwsberichten** gepubliceerd op haar website en **1 persbericht** uitgebracht.

Het bestuur ontving **8 bezwaren**.

7.1 Beleidsregels en besluiten

Beleidsregels

Beleidsregels lichten de wijze toe waarop de TloKB invulling geeft aan de uitoefening van haar bevoegdheden. De beleidsregels geven betrokken partijen inzicht in welke verschillende taken en bevoegdheden de TloKB onderscheidt en wat zij van de TloKB kunnen verwachten. In 2025 heeft het bestuur geen nieuwe beleidsregels vastgesteld. Een aanwijzingskader voor het EKV-stelsel is in voorbereiding.

Bezwaar en beroep

Het bestuur ontving acht bezwaren op TloKB-besluiten en een tweetal bezwaarmakers ging in beroep na het besluit op bezwaar.

Eén bezwaar tegen een afgewezen handhavingsverzoek van een burger jegens een CO-certificerende instelling is nog in behandeling.

Een instrumentaanbieder ging in bezwaar en beroep tegen een handhavingsbesluit van de TloKB.

Een bezwaar tegen de KB-tarieven is niet-ontvankelijk verklaard.

Vijfmaal ontving de TloKB een bezwaar op KB-facturen over 2024. Tijdens de bezwaarprocedure trokken vier bezwaarmakers hun bezwaar in. Eén bezwaarmaker zette zijn bezwaar voort. De TloKB verklaarde het bezwaar ongegrond. De bezwaarmaker ging in beroep.

In totaal lopen drie beroepsprocedures bij de rechtbank over achtereenvolgens het toelaten van een KB-instrument, een handhavingsbesluit jegens een instrumentaanbieder en een KB-factuur over 2024.

7.2 Woo-verzoeken en klachten

Woo-besluiten met publicaties plaatst de TloKB op haar website. De TloKB ontving in 2025 zeven Woo-verzoeken en één klacht.

- Een Woo-verzoek inzake de vaststelling van de tarieven die de TloKB in rekening brengt bij de instrumentaanbidders in het KB-stelsel, leidde tot het deels openbaar maken van 32 documenten.
- Een Woo-verzoek om een inspectierapport is afgehandeld als een melding.
- Een Woo-verzoek naar toelatingsvoorwaarden KB-instrumenten heeft de TloKB beantwoord met verwijzing naar het KB-Toelatingskader en de toelatingsbesluiten.
- Twee verzoeken om openbaarmaking van de KB-instrumenten heeft de TloKB afgewezen.
- Een Woo-verzoek over de AVG-compliance van de TloKB vanaf 2018 tot heden heeft de TloKB afgewezen.
- De TloKB ontving een Woo-verzoek over het CO-stelsel. Voor de afhandeling van Woo-verzoeken over haar CO-taakuitoefening heeft de TloKB geen mandaat. Het ministerie van VRO heeft het Woo-verzoek in behandeling.
- De TloKB ontving in 2025 één klacht over haar handelwijze in het CO-stelsel. De klacht is ongegrond verklaard.

7.3 Raad van Advies

In 2025 bestond de Raad van Advies (RvAdvies) van de TloKB uit:

- ir. Wouter Goudriaan (voorzitter)
- mr. Bjorn Bleumink
- Ruben Heezen MA MSc
- ing. Lars Kiebert
- ir. Remco van der Linden MBA
- drs. Jennemieke Kleijwegt
- ing. Jos Rooijackers
- drs. ing. Jaco Uittenbogaard
- mr. Nicolette Zandvliet

De TloKB heeft in december 2024 haar RvAdvies gevraagd een advies uit te brengen over hoe het EKV-stelsel het KB-stelsel kan versterken met het oog op industrieel bouwen. In december 2025 bracht de RvAdvies zijn advies uit. Het advies is nog onderwerp van overleg tussen de RvAdvies en de TloKB.

7.4 Werkbezoeken bestuur

Het bestuur heeft in 2025 een zestal werkbezoeken afgelegd met diverse thema's. De thema's waren de kracht van kwaliteitsborging voor het bouwen bij verbouw, kwaliteits-systemen van bouwers en EKV's voor bouwproducten als grondslag voor kwaliteitsborging voor het bouwen, lokale ervaringen van bevoegd gezag met het KB-stelsel, brandveiligheidsaspecten van verduurzaming van bouwwerken en de naleving van de toegankelijkheidseisen aan een bouwwerk. Het bestuur bezocht achtereenvolgens:

- De Nationaal Coördinator Groningen Appingedam. Onderwerp van gesprek waren de ervaringen die de NCG opdoet met kwaliteitsborging in verbouwprojecten naar aanleiding van de aardbevingsschade.
- Bouwbedrijf Kooi in Appingedam. Hoe kwaliteitsborging voor het bouwen door meer registratie grip op kwaliteit oplevert.
- Bouwbedrijf NAP in Lunteren. Hier ging het bezoek met name over hoe bouwbedrijven gebruik kunnen maken van erkende kwaliteitsverklaringen om de kwaliteit van hun bouwproducten aan te tonen tegen aanvaardbare kosten.
- Het bestuur van de Vereniging Bouw- en Woningtoezicht Nederland in Utrecht. Tijdens dit bezoek zijn ervaringen besproken die de gemeentelijke afdelingen bouw- en woningtoezicht opdoen sinds de start van het KB-stelsel.
- IederIn, Solgu, U op Leeftijd, WMO Cliëntenraad te Utrecht. Onderwerp van gesprek was de toegankelijkheid van gebouwen.
- Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid in Arnhem. Integrale bouwkwaliteit vraagt om zicht op de brandveiligheidsaspecten bij verduurzaming van bouwwerken.

7.5 Bijeenkomsten en publiciteit

TloKB op de bouwbeurs

De TloKB was in februari 2025 een week lang aanwezig met een eigen stand op de tweejaarlijkse Bouwbeurs in Utrecht. Met een interview in het Bouwbeurs Nieuws Café zette VKBN-bestuurslid Lars Kiebert en TloKB-voorzitter Yvonne van Mastrigt de voortgang van het KB-stelsel in het licht. Dit resulteerde in diverse media-aandacht op branchewebsites.

De goede aanloop van geïnteresseerden en het positief ervaren van het persoonlijke contact en de laagdrempelige dialoog is voor de TloKB aanleiding om ook tijdens de komende Bouwbeurs van 2027 acte de presence te geven.

TloKB-regiotour 2025

Voor het tweede jaar op rij deed de TloKB-regiotour een aantal steden aan met inhoudelijke en praktische ondersteuning van de VKBN, VNG en het ministerie van VRO. Zo kwamen in het najaar van 2025 in achtereenvolgens Eemsdelta, Nijmegen, Tholen, Amersfoort en Breda, kwaliteitsborgers en gemeenteambtenaren Bouw- en woningtoezicht bij elkaar om te spreken over ervaringen, verwachtingen en te reflecteren op samenwerking binnen het KB-stelsel. De regiotour liet zien dat het KB-stelsel zich in een volgende fase bevindt. Het kennisniveau over het KB-stelsel is gegroeid en veel deelnemers beschikken inmiddels over concrete praktijkervaring. Dat maakte de gesprekken inhoudelijker en ook meer precies dan de bijeenkomsten vorig jaar en meer gericht op onderling vertrouwen, begrip en het creëren van een sterker netwerk. Leerpunt voor de TloKB is dat zij procedureel meer transparantie kan tonen in toezicht en handhaving als een toezicht- of handhavingstraject nog niet gekomen is tot een openbaar besluit.

De TloKB presenteert

In 2025 is de TloKB de onregelmatig verschijnende reeks gestart *De TloKB presenteert*. Het idee is een serie te maken van bijvangst uit het werk van de TloKB. In september 2025 kwam de eerste editie uit met als titel *Zichtlijnen in de bouw van de TloKB*. Tijdens de boekpresentatie in het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIVI) in Den Haag kreeg KleinLef-voorzitter Aryan van Driel het eerste exemplaar aangeboden van de hand van TloKB-directeur Martijn Tummers. Na een geanimeerde bijeenkomst ging een 70-tal deelnemers naar huis met de eerste uitgave van *De TloKB presenteert*.

Bijdragen interviews

Het Bouwbeursinterview van Yvonne van Mastrigt resulteerde in een podcastaflevering via vakblad Aanemer, een videointerview en een verslag op onlinemagazine.Bouw-wetten.nl met het pleidooi: 'Laat bouwsnelheid niet ten koste gaan van kwaliteit'.

Bestuurslid Paulus Jansen verzorgde eind oktober met TechniekNL een webinar tijdens de Week van de CO-certificering van Installatie.nl.

Perscontact, nieuwsberichten en social media

De TloKB heeft 13 nieuwsberichten op haar site gepubliceerd en één persbericht dat opgepakt is door verschillende (online) vakmedia.

Het vaktijdschrift *Bouwen met Kwaliteit* plaatste in de novembereditie een uitgebreid TloKB-artikel over wie wanneer op de bouwplaats komt in het KB-stelsel.

De TloKB reageerde met een ingezonden bericht op een tendentieuze opinieartikel van Binnenlands Bestuur dat het blad publiceerde aan de hand van een enquête onder BWT-ambtenaren.

Met behulp van diverse berichten op LinkedIn groeide het aantal volgers van de TloKB aldaar naar 671.

7.6 Samenwerking Raad voor Accreditatie

De Raad voor Accreditatie (RvA) is de nationale accreditatie-instantie van Nederland. De RvA controleert organisaties die beoordelen of producten of diensten van leveranciers aan gestelde eisen voldoen. De TloKB werkt met de RvA samen in het EKV- en het CO-stelsel. TloKB-aanwijzingen volgen op evaluatie en accreditatie door de RvA. Het jaarlijks gesprek met de RvA vond bij de TloKB plaats in maart 2025 en bekrachtigde de prettige samenwerking. Wel is het zaak elkaar tijdig en adequaat te informeren. In het kader hiervan informeerde de TloKB de RvA over bevindingen uit monitoring en evaluatie van het toezicht door de certificerende instellingen. De RvA gebruikte dit in de voorbereiding op de reguliere beoordelingen.

7.7 Netwerken

De TloKB onderhoudt contact met andere taakorganisaties van de Rijksoverheid via samenwerkingsverbanden zoals KleinLef en het Netwerk van publieke dienstverleners. In het kader van InspectieWissel ontving de TloKB op 27 oktober 2025 in Rijswijk een groep van inspecteurs en adviseurs van de Inspectie Leefomgeving en Transport, Inspectie van het Onderwijs en Academie voor Toezicht. Deze bijeenkomst lichtte de taken van de TloKB en het KB-stelsel toe en bood ruimte voor discussie en het uitwisselen van ervaringen. Daarop volgend organiseerde de TloKB een kennissessie ter verdieping van de praktijk van handhaving vanuit de perspectieven van inspecteur en inspectee.

Jaarlijks overleg

De TloKB heeft met een aantal organisaties afgesproken om jaarlijks te overleggen. Dat zijn Aedes, NEN, NIPV, TechniekNL, VBWTN, Vereniging Eigen Huis en de commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit van de Vereniging Nederlandse Gemeenten. De TloKB overlegde in januari 2025 met TechniekNL over de stand van zaken in het CO-stelsel, onder meer over de wenselijke handhaving door bevoegd gezag.

7.8 Governance BZK/VRO-TloKB en verantwoording

Bestuurlijk overleg en eigenaarsoverleg met-BZK/VRO

In 2025 had de TloKB bij elkaar driemaal bestuurlijk en eigenaarsoverleg met BZK/VRO. Terugkerende agendaonderwerpen zijn de stand van de uitvoering, het TloKB-jaarverslag, de goed te keuren TloKB-tarieven, de vast stellen TloKB-begroting, het jaarlijks CO-verslag en het TloKB-jaarplan.

Beleids-overleg met VRO

De TloKB voert maandelijks beleids-overleg met het ministerie van VRO. In dit overleg houden VRO en TloKB elkaar op de hoogte van ontwikkelingen die over en weer van belang zijn. In 2025 kwam onder meer aan de orde de voortgang van de wettelijke toewijzing van de EKV-, CO- en EPG-taken aan de TloKB en de inrichting van het EPG-stelsel met de TloKB als publiek toezichthouder in 2027/2028. Voor dit laatste voor de TloKB een toets uit op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (HUF-toets).

Jaarverslag 2024 en Jaarplan 2026

Op 27 februari 2025 ontving de minister van VRO het TloKB-jaarverslag over 2024. Op 13 maart 2025 zond de TloKB haar jaarverslag naar de beide Kamers der Staten-Generaal. De rapportage 2024 over het EKV-stelsel maakte onderdeel uit van dat jaarverslag.

Het jaarlijks verslag CO-stelsel 2024 heeft de TloKB op 19 juni 2025 naar de minister van VRO gezonden en op 25 juni 2025 gepubliceerd op haar website en verzonden naar de beide Kamers der Staten-Generaal. Het Jaarlijks verslag CO-stelsel 2025 zal de TloKB voor 1 juli 2026 aan de minister van VRO aanbieden.

Op 19 november 2025 heeft de TloKB haar Jaarplan 2026 gepubliceerd.

7.9 Ontwikkelingen in taaktoewijzing TloKB

KB-stelsel en EKV-stelsel

De minister van VRO kondigde bij brief aan de Tweede Kamer het voornemen aan de vergunning- en meldingsplicht te laten vervallen voor de technische bouwactiviteit voor woningen met EKV voor productie en assemblage. De TloKB acht het veelbelovend om de kwaliteitsborging efficiënter te maken met EKV's die op grote schaal toepassing kunnen vinden. Een EKV maakt kwaliteitsborging echter niet geheel overbodig. Elke EKV vergt een vorm van toezicht of aan de toepassingsvoorwaarden is voldaan. De TloKB waarschuwde daarom in een brief aan de Tweede Kamer voor tekortschietend toezicht.

EPG-stelsel

Vanaf 1 januari 2025 heeft de Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB) geen rol meer in het aanwijzen van de beoordelingsrichtlijnen (BRL's) 9500-U, 9500-W en 9501. De minister van VRO draagt zorg voor de toetsing van de BRL's en wijst deze rechtstreeks aan in de Omgevingsregeling. Per 1 januari 2025 hoeven de certificerende instellingen de procescertificaten met het NL EPBD-keurmerk ook niet meer te versturen aan de TloKB. Daarmee verviel ook het TloKB-registratietarief per jaar per certificaat. VRO heeft het voornemen een publiek toezichthouder toe te voegen aan het stelsel Energieprestatie Gebouwen (EPG-stelsel). Voor het houden van stelseltoezicht is de TloKB beoogd. De TloKB heeft als zelfstandig bestuursorgaan een afwegingskader om te beoordelen of een nieuwe taak en de wijze van taaktoewijzing past in de context waarin de TloKB bij wet is ingesteld (zie *Staat van de uitvoering 2024*). De voorziene EPG-taak past in het huidige takenpakket van de TloKB. Omdat het om een toezichttaak gaat, heeft de

TloKB een toets uitgevoerd op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (HUF-toets) van wijzigingsbesluit ‘Introductie toezicht op het stelsel van certificering voor het registreren van energieprestatie van woningen en gebouwen’. Het wijzigingsbesluit gaat ervan uit dat de minister de toezichttaak in mandaat geeft aan de publiek toezichthouder. De regeling hanteert alleen het begrip ‘de minister’. Daarmee is het voor de normadressaat niet altijd duidelijk wanneer de minister van VRO of de publiek toezichthouder wordt bedoeld. De TloKB wenst de toezichttaak vanaf het begin bij wet te verkrijgen. Dat biedt de normadressaat duidelijkheid wanneer de regelgeving de minister dan wel de publiek toezichthouder bedoelt.

De TloKB start naar verwachting op 1 november 2026 met de toetsing van de aanvragen om aanwijzing van EPG-certificerende instellingen.

Aanbeveling

Voorzie in het EPG-stelsel in wettelijke taaktoewijzing aan de TloKB van het publiek toezichthouderschap.

7.10 Stand van de uitvoering

Algemene stand van de uitvoering

Op het aspect *Versnellen digitale agenda* van Werken aan Uitvoering (WaU) blijft de registratie door de TloKB onderhevig aan ontwikkelingswerkzaamheden van de ICT-dienstverlener. Hetzelfde geldt voor de inrichting van de geautomatiseerde gegevenslevering door de beschikkinghouders aan de TloKB van onder meer de bouwmeldingen. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is nog niet zo ingericht dat het bouwmeldingen rechtstreeks kan leveren aan de TloKB.

Knelpunten in de uitvoering

Knelpunten in de uitvoering gaan over knelpunten die de bestuurlijke driehoek van continuïteitsverantwoordelijke, beleidsverantwoordelijke en TloKB zelfstandig kan oplossen. Op de agenda van de driehoek staat harmonisatie van de heffingswijze van de tarieven voor de drie stelsels KB, EKV en CO. Ook op de agenda blijft staan de wettelijke taaktoewijzing aan de TloKB van de taken in mandaat verkregen voor het EKV- en CO-stelsel. Daar komt het EPG-stelsel bij, mocht de TloKB de EPG-taak omwille van de tijd ook in mandaat verkrijgen.

Perspectief bedrijven

Vanuit de RvAdvies kwamen in 2025 geen signalen uit de omgeving met opvolgende adviezen.

7.11 Integriteitsbeleid

De TloKB vindt het belangrijk dat de bestuursleden, medewerkers en externe adviseurs integer, onpartijdig en onafhankelijk zijn. Het integriteitsbeleid Gedragscode en integriteitsbeleid TloKB⁶ sluit aan bij de uitgangspunten van het Rijksbeleid als vastgelegd in de Gedragscode Integriteit Rijk⁷. Het TloKB-bestuursoverleg heeft een elke maand terugkerend agendapunt ‘Integriteitsissues en dilemma’s delen’. Het integriteitsbeleid bepaalt dat de TloKB haar beleid ten aanzien van belangenconflicten jaarlijks evalueert. Er hebben zich in 2025 geen integriteitsissues of belangenconflicten voorgedaan. Om alert te blijven op mogelijke integriteitsissues hebben alle medewerkers tijdens de jaarlijkse teamdagen in de spelvorm Dilemma van morals at work geoefend met integriteitsdilemma’s. De opzet van het spel prikkelt intervisie aan de hand van casuïstiek specifiek voor situaties in het werk van de TloKB. Ook het bestuur speelde het integriteitsspel. In 2025 hebben de twee nieuwe medewerkers de ambtseed afgelegd.

7.12 Wet normering topinkomens

De vergoedingen vanuit de TloKB voldoen aan de Wet normering topinkomens (WNT)⁸. Het benoemingsbesluit van het bestuur regelt dit door de vergoedingen de CAO Rijk te laten volgen. Omdat de TloKB onder het WNT-toezicht van het ministerie van BZK valt, staan de vergoedingen aan het bestuur en de directeur-secretaris per persoon en op naam vermeld in het financieel jaarverslag van het ministerie van BZK.

6 <https://www.tlokb.nl/documenten/2022/9/20/index>

7 <https://www.p-direkt.nl/documenten/2021/12/21/gedragscode-integriteit-rijk-2020>

8 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0032249/2025-04-01>

TloKB-tijdslijn

KB

15 mei 2019

Wkb in
[Staatsblad 2019, 382](#)

1 september 2020

Beoogd bestuur start
als kwartiermaker

22 april 2022

Instelling TloKB
[Staatsblad 2022, 150](#)

Benoeming bestuur
[Staatscourant 2022, 10595](#)

9 juni 2022

Eerste toelating Wkb-instrument

1 januari 2023

Instelling en benoeming
Raad van Advies

7 april 2023

Besluit ingang Wkb
per 1 januari 2024
[Staatsblad 2023, 113](#)

1 januari 2024

Nieuwbouw gevolgklasse 1
in KB-stelsel

10 december 2024

Verbouw voorlopig
uitgezonderd
van gevolgklasse 1

1 april 2026

Herbenoeming
bestuur

1 januari 2027

Maatwerkvoorschrift
ingebruikname

2027

Evaluatie Wkb gevolgklasse 1

2027

Evaluatie TloKB,
Kaderwet zbo's (art. 39 lid 1)

2029

Voorziene
uitbreiding met
gevolgklasse
2 en 3

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025

2026

2027

2028

2029

EKV

22 april 2022

Besluit uitvoering, mandaat
inzake erkend stelsel
[Staatscourant-2022-10596](#)

1 januari 2023

Transitie bodemdeel
EKV naar lenW

1 januari 2024

Van Bouwbesluit naar Bbl

Nieuw EKV-mandaat

1 januari 2025

NL-EPBD naar VRO

CO

26 juni 2019

CO-Woningwetwijziging
in [Staatsblad 2019, 383](#)

23 september 2020

Start CO-stelsel in
[Staatsblad 2020, 354](#)

22 april 2022

Besluit mandaat uitvoering wettelijke
taken certificering werkzaamheden
aan gasverbrandingsinstallaties
[Staatscourant-2022-10597](#)

30 augustus 2022

Eerste aanwijzing
CO-certificerende instelling

24 juni 2022

Eerste aanwijzing CO-schema

1 april 2023

Ingang CO-verbodsbepaling

1 januari 2024

Nieuw CO-mandaat

1 oktober 2024

Evaluatie CO-stelsel

EPG

10 december 2025

HUF-toets EPG-stelsel door TloKB

1 juli 2027

Voorziene ingang EPG-gebodsbepaling

1 augustus 2026

Voorziene start
bevoegdheden TloKB

1 november 2026

Voorziene start aanwijzing
EPG-certificerende instelling

Beter vertrouwen in kwaliteit van bouwen

Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw

Februari 2026

Veraartlaan 10
2288 GM Rijswijk
(070) 307 03 57

info@tlokbnl
www.tlokbnl